et ieiunijs vacans Caſu contigit vt ſtultus quidam verbum ſtultū eo audiente proferret dicens Qui hic oculos non habet. nec in futuro oculos habebit quibus deum videat. de quo verbo turbatus nimis dum quotidie gemeret. nec verborum conſolacionem reciperet. a multis culpatus reſpondit. Niſi mihi ex ſcripturarum auctoritate probetur conſolari non potero. Quod ei facile probari potuit a viris litteratis. quorum in eadem ciuitate copia fuit Nouicius. Quomodo autem probatur? Monachus. Saluator dicit electis. Capillus de capite veſtro non peribit Super quem locum dicit Auguſtinus. Perit caput vbi non perit capillus? vbi non perit palpebra perit oculus? Quaſi diceret. nam omnes mortui integraliter reſurgent Mali. vt in omnibus ſuis membris puniantur Boni. vt in omnibus remunerentur. Hec ſecure dico et credo ꝙ omnis homo ſiue iuſtus ſit ſiue peccator. ſi in contricione eciam minima deceſſerit. deum viſurus ſit. Ad quam viſionem nos perducere dignetur dominus noſter Jheſus Chriſtus ſplendor glorie. qui cum patre et ſpiritu ſancto viuit et regnat deus per infinita ſecula ſeculorum. Amen

Explicit Secunda diſtinctio De contricione

Incipiunt capitula Tercie diſtinctionis.

Quid ſit confeſſio. qualis eſſe debeat. que eius ſit virtus quis fructus capitulum primum De clerico qui ſtuprauerat vxorem militis. quem poſt confeſſionem diabolus in ſtabulo dixit eſſe iuſtificatum Ca. ij. Item de ſeruo alterius qui cum vxore domini ſui peccans et in nemore idem peccatum ruſtico confitens a diabolo prodi non potuit Capitu. iij. De ſacerdote qui pro illuſione nocturna pſalmum in confeſſione iniunctum negligens in locis genitalibus punitus eſt Ca. iiij. De clerico premonſtratenſe qui ſine confeſſione cuiuſdam venialis peccati commiſſi ad obſeſſum exiens. a demōe notatus eſt. ca. v. De virgine quadam quam demon in ſpecie viri procabatur Item de viro cui demon peccata ficte cōfeſſa obiecit. et de puella cuius deuirginacionem prodidit. ca. vi. Exemplum de miraculis ſācti Bernardi abbatis qui incubum demonē a muliere fugauit. ca. vij. De filia arnoldi ſacerdotis quam demon corrupit. ca. viij. Item de muliere in Briſeke. que moriens confeſſa eſt ſe ſex annis cum demone incubo peccaſſe ca. ix. De Johanne ſcolaſtico Prumie qui cum demone fert' concubuiſſe. cap. x. De henrico ciue Suſatie qui a demone in ſpecie

mulieris raptus et in paſculo depoſitus amens effectus eſt.ca.xi. Exē
plum de hunis et de Merlino et ꝙ in filijs incuborum ſit veritas humane
nature.ca.xij. De Albeide ſanctimoniali in lancwaden.que per confeſ
ſionem a viſibili infeſtatione liberata eſt.ca.xiij. De ſacerdote a diabo
lo per propheciam mortis decepto.et per confeſſionem liberato.ca.xiiij.
De clerico attrebatenſi eiuſqꝫ ſorore. que de incendio per confeſſionem
liberata eſt.cum argentarium interfeciſſent. ca.xv. De hereticis apud
cameracum per candens ferrum examinatis et combuſtis ex quibus v/
nus beneficio confeſſionis ſaluatus eſt.ca.xvi. Item de decem here
ticis apud argētinā examinatis et combuſtis quorum vnus dum eſſet ꝑ
confeſſionem ſanatus ac liberatus. per mulierem deceptus rediuiuo in/
cendio damnatus eſt.ca.xvij. De milite . qui ob meritum confeſſionis
coram Henrico Imperatore in duello triumphauit. ca.xviij. De fure
qui Colonie beneficio confeſſionis mortez euaſit.ca.xix. Item de fu
re qui ab epiſcopo Leodienſi ob verſiculum pſalmi c. quinti ſentenciam
mortis accepit.ca.xx. De peregrinis qui propter peccata vnius homi
nis in mari periclitati. eiuſdem confeſſione ſunt liberati .capitulo.xxi.
De quodam epiſcopo anglie qui moriens propter exemplum noluit con
fiteri.cap.xxij. De quodam monacho noſtro qui iam moriens primo
plenariam fecit confeſſionem.ca.xxiij. De confeſſore qui cū adoleſcēte
peccauit.atqꝫ poſt mortem ad confeſſionem eūdem hortabatur.ca.xxiiij
De nouicio qui abbati confeſſus eſt in ſomnis.ca xxv De confeſſione
cuiuſdam demonis.ca.xxvi. De eo ꝙ non ſufficiat ſcripto confiteri ni
ſi in neceſſitate.ca.xxvij. Quod confitenti non liceat prodere perſonaz
peccati conſortem et exemplum de clerico et ſanctimoniali. ca.xxviij.
De clerico ſuſacienſi qui confeſſus eſt ſacerdoti ſe peccaſſe cum concubi/
na ſua.ca.xxix. De abbate qui perſecutus eſt monachum eo ꝙ ex con
feſſione cuiuſdam intellexiſſet illum ſcire vicia ſua. ca xxx. Quod liceat
in aliquo caſu confitenti prodere perſonam alterius. et exemplum de ad
ulterio.ca.xxxi. De monacho qui ſine ordinibus celebrauit et ꝙ ex ſen/
tencia Innocencij pape .liceat confeſſori talem prodere ſi noluerit confi/
teri.ca.xxxij. Narracio longa et vtilis de Simone conuerſo de alna e/
iuſqꝫ prophecijs. cap.xxxiij. De eo ꝙ confeſſio que fit cum voluntate
iterum peccandi ſit inutilis .capitulum xxxiiij. De confeſſore qui nu/
mum proiecit in terga confitentis ⁊ penitere nolentis Capitulum .xxxv
De abbate ſancti Panthaleonis in Colonia . qui fratri carnali pecuni
am eccleſie ſue tribuens depauperauit. Capitulum xxxvi.

Tercia diſtinctio De confeſſione.

De duobus mercatoribus in Colonia quibus in confeſſione conſul/
tum eſt ne iurarent et mentirentur .et facti ſunt diciores.cap.xxxvij.
De muliere iracunda q̄ ꝑ ꝯfeſſionē ſuā Malachie ſcām ſp̄m meruit mā
ſuetudinis.ca.xxxviij. De auaricia et luxuria ſacerdotū.ca.xxxix. De
matrona q̄ pupillo a ſe nutrito et in ſacerdotē ꝓuecto pc̄ā ſua ꝯfeſſa e.⁊
ab illo prodita.ca.xl. De matrona q̄ ꝯfeſſorē ſuū ad libidinē incitauit
ca.xli. De indiſcreto ſacerdote q̄ ſibi confitentibꝰ iniūgere ſolet pn̄iam
anni p̄teriti.ca.xlij. Item de plebano q̄ plurimis ꝯfiteri volentibꝰ gene
ralē p̄dicens ꝯfeſſionē.onibꝰ eandē iniūgit pn̄iam.ca.xliij. De muliere
in confeſſione ſe iuſtificante. cui prudens ꝯfeſſor oñdit plura pc̄ā morta
lia hrē.ca.xliiij. Quod ꝯfeſſor non dꝫ de ignotis peccatis inueſtigare
et exemplū de ꝟgine in hoc ſcandaliſata.ca.xlv. De abbate q̄ alteruꝫ
abbatē ſuo exemplo ꝓuocauit ad ꝯfeſſionē.ca.xlvi. Item de abbate q̄
cū monachis ſuis in vaſe ex induſtria carnes comedens eoſdē ad confeſ
ſionē ſuo exemplo ꝓuocauit.ca.xlvij. De peccatore qui de modica pe/
nitencia gradatim aſcendit ad maiorem.ca.xlviij. De abbate Giſlber
to qui iracundis in capitulo parcens ad ſatiſfactionem ampliorem ꝓuo
cauit.ca.xlix. De plebano qui vſurarium et homicidam dulcibus ꝟbis
in confeſſione ad ſatiſfactionem prouexit.ca.l. De monacho Clareual
lis qui fratrum adiutus oracionibus priori conſcienciam ſuam reuelauit.
capitulum.quinquageſimumprimum.

Explicit tabula capituloꝝ.

Incipit diſtinctio Tercia De confeſſione

Monachus.

Capitulum.primum

Sine deſiderio confeſſionis quia infructuoſa eſt omnis ꝯ
tricio.videre debemus quid ſit confeſſio . qualis eſſe de/
beat.que ſit eius virtus quis fructus Nouicius . Si ſi/
ne propoſito confeſſionis informis eſt contricio neceſſa
rium eſt ſcire iſta nouicijs maxime . qui mox poſt conuer
ſionem ſuam omnia peccata que commiſerunt tenentur
abbati ſuo confiteri . ſicut enim ſum a te edoctus et in memetipſo eciam
expertus . Monachus . Confeſſio quidem tantum bonum eſt . vt
ſolo deſiderio eius eciam ſi neceſſitas ipſum actum excludat peccata

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dimittant. vñ p̃s. dicit. Dixi cõfitebor aduerſũ me iniuſticias meas dño. et t. r. ipi. p. m dixi. i. deliberaui ¶ Nouici⁹. q̃d eſt ꝯfeſſio ¶ Monach⁹ Sciẽ debes t̃plicẽ eſſe ꝯfeſſionẽ laudis. fidei. criminis. De cõfeſſiõe laudis ſaluator in euangelio dicit Cõfiteor tibi pr̃ dñe celi et t̃re. De ꝯfeſſione fidei dicit ap⁹. Corde credit̃ ad iuſticiã. ore ãt ꝯfeſſio fit ad ſalutẽ. De confeſſione vero criminis ait ap⁹ ¶ Jacob⁹ Cõfitemini alterutrũ pc̃tã vrã. vt ſaluemini Iniciũ enĩ iuſticie confeſſio eſt pc̃tõꝝ. vñ ſcriptũ eſt in li. Mach. Judas p̃cedet vos in bellũ. i. confeſſio Confeſſio criminis eſt ꝑ quã latẽs animę morb⁹ aperit̃. ſpe venie ꝯſequende Hec multiplex eẽ dꝫ. voluntaria feſtinata. debita. verecũda. general̃. ſpecial̃. idiuidual̃. nuda. itegra. diſcreta. accuſatoria. amara. ſolicita. meticuloſa. vera. eſtimatiua. hilaris. ꝓpria plural̃. frequens. Breuiter iſta tranſcurro. nec ad plenũ ſtudio breuitatis elucido qr ad ex̃pla feſtino ¶ Nouici⁹. Hꝫ ne auctoritatẽ confeſſio a veteri teſtamẽto? ¶ Monach⁹ Confeſſio ſacramentũ eſſe dicitur veteris teſtamẽti. figuris manifeſtis in illo declarata. verbis mandata. et ex̃plis ꝯfirmata Leproſus ad arbitrium ſacerdotis mundus vel immundus iudicat̃. vnde ſaluator cuidam leproſo a ſe ſanato dixit. vade oſtende te ſacerdoti In quatuor verbis huius clauſule. quatuor videt̃ur mihi eſſe conſideranda que maxime in confeſſione ſunt obſeruãda. videlicet vt ſit feſtinata vt ſit nuda vt ſit integra vt ſit debita id eſt vt fiat proprio paſtori Ac ſi dicat domin⁹. vade vt confeſſio tua ſit cita vel feſtinata. oſtẽde vt ſit nuda. te vt ſit integra. ſacerdoti vt ſit debita Quem gracia Jheſu mundat intus per contricionem. vt foris mundus iudicetur. oſtendere ſe debet ſacerdoti per confeſſionem. vnde ſponſus voce confeſſoris in canticis canticoꝝ loquitur ad contritum peccatorem Oſtẽde mihi faciem. per cordis contricionem. ſonet vox tua in auribus meis per oris cõfeſſionem. Quid manifeſtius hac figura? Qꝫ verbis mãdata ſit. teſtis eſt propheta dauid qui dicit Confitemini domino quoniam bonus. Item reuela domino viam tuam ſubaudis per confeſſionem Et in yſaia ſ̃m ſeptuaginta Dic tu iniquitates tuas vt iuſtificeris Qꝫ autem exemplis ſit confirmata. exemplum nobis eſt ipſe Dauid. qui ſuꝑ peccato barſabee veniẽti ad ſe nathã reſpondit dicens Peccaui domino ¶ Nouicius. Miror vtrum maior ſit virtus in contricione. ſiue in confeſſione ¶ Monachus Non niſi per cont̃cionem peccatori culpa dimittitur et hoc ſub quadam condicione ſcilicꝫ vt confeſſio ſubſequatur. Qꝫ ſi neceſſitas illam excluſerit. defectum illum ſummus ſacerdos ſupplebit. Eſt tamen confeſſio ſignum contricionis. Cuius virtutem et fructum magis tibi exemplis. q̃ꝫ ſcripturarum teſtimoniis oſtendere propoſui.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Capitulum. ſecundum.

Miles q̄dā in villa habitauit. cuiꝰ vxoꝛē eiuſdē ville ſacerdos ꝑ
adulteriū maculauit. Dictū ē militi. qꝛ ſacerdos rē hr̄et cū vx
oꝛe ſua. Ille cū vir prudens eēt nec verbis facile crederet. nullā
de hoc facere mencionē voluit vxoꝛi ſiue ſacerdoti. veritatē ve
riꝰ volens experiri. Nō tn̄ ſine ſuſpicōe fuit. Ↄtigit vt in q̄dā villa nō mltū a
militis villa remota q̄dā obſeſſꝰ eēt. in q̄ demoniū tā neq̄ȝ erat. vt coꝛā aſ
tātibꝰ im̄ꝓperaret pc̄tā q̄ ꝑ ↄfeſſionē verā non fuiſſent tecta. qd̄ cū miles
ex multoꝝ didicit relacōe. rogauit ſuſpectū ſibi ſacerdotē vt ad colloquiū
q̄dā ſecū ire nō recuſaret. Et acq̄euit ſacerdos. Cū veniſſent ſimul in vil
lā vbi erat obſeſſꝰ ↄſciꝰ ipſe ſibi ſacerdos ſuſpectū cepit hr̄e militē. qꝛ non
latebat ꝙ obſeſſꝰ a tā neq̄ȝ demone i eadē villa habitaret. Timēſq̄ȝ vite ſue
ſi a demone ꝓderet̄. neceſſitatē nature ſimulās intrauit ſtabulū ad ſeruū mi
litis. pedibꝰq̄ȝ eiꝰ ꝓſtratꝰ ait. Rogo te ꝓpt̄ deū m. vt audias ↄfeſſionē meaȝ
quē huꝰ expauceſcēs leuauit. audiēs q̄ ab illo dicebant̄. Itā vero ↄfeſſiōe
cū ſibi ſacerdos iniūgi peteret ꝑniām huꝰ ſatis prudent̄ rn̄it illi dicēs. q̄ntū
alteri ſacerdoti ꝑ tali crimine iniungeret. h̄ ſit ſatiſfactio vrā. Sicq̄ȝ exiēs
iā ſecurioꝛ cū milite ad eccleſiā venit. In q̄ demonioſū offendētes. reqſitꝰ ē
a milite in hec vba. Noſti aliq̄d de me. Hoc n. ex induſtria fc̄ȝ ē vt iā dcō ſa
cerdoti tolleret ſuſpicōȝ. Qui cū demō neſcio q̄d rn̄derit. adiecit. q̄d tibi vi
det̄ de iſto dn̄o. rn̄dit ille. nihil de eo ſcio. Et cū h̄ dixiſſet lingua teuthoni
ca. latine mox ſubiūxit. In ſtabulo iuſtificatꝰ ē. nullꝰ tūc aderat clericoꝝ
Nouiciꝰ. Satis puto ꝙ non ſpōte ſua illa hoꝛa latiniſta factus ſit diabo
lus. Monachus. non ē ꝑmiſſus loqui teuthonice. ne miles verbum et ex
verbo factum intelligeret. nec tamen tacere licuit. vt virtutem confeſſiōis
ſacerdoti oſtenderet. Nouicius. magna eſt virtus confeſſionis. q̄ et cri
men adulterij a memoꝛia diaboli deleuit. et hominem ab imminenti peri
culo liberauit. Monachus. Audi et fructum huius confeſſionis. Sacer
dos non immemoꝛ collati ſibi beneficij ſeculuȝ deſeruit. et in quodam cē
bio oꝛdinis noſtri monachum ſe fecit. Adhuc viuere putatur ſicut didici
a quodam abbate oꝛdinis Ciſtercienſ. Nouicius. Prophecia huius ꝑ
terui demōis cauſa ei extitit magne ſalutis. Monachus. narrauit mihi
et aliud pene ſimile huic

Capitulum. tercium

Quiuſdam militis vxoꝛ ꝓprium ſeruum admiſerat libidinis ig
ne ſucceſa. Cū q̄ cū ꝑ tps occulte peccaſſet nec iā latē ꝑ poſſȝ ad

aures mariti ꝑuenit Jlle vero de verbo dolens. nec tñ ꝟbis ad plenũ cre
dens tacuit. ſciens ſe inueſtigante rẽ tã nephariã diu non poſſe occultari
q꞉ vir erat diues et hõeſt᷒. vxoriſq꞉ fama tã iops et ihõeſta. maluit rẽ inex
ptã ꝑ ſilenciũ ad tps detegere. q̃ȝ ſe et vxorẽ gen᷒ q꞉ tã ſuũ q̃ȝ illi᷒ ꝑ ſuſpi/
ciones dehoneſtare. interim vbiq꞉ diuulgatũ ẽ in tali villa obſeſſũ q̃ndã
eẽ. neſcio tamen ſi idem fuerit de q̊ ſupi᷒ dc̃m ẽ. q̃ nemini ꝑceret. ȝ p̃ntibus
pc̃ã occulta obijceret et im ꝓperaret Q. d cũ audiſſet miles ſperãs ꝑ illũ
rei veritatẽ diſcere. aſſũpto ſecũ ſeruo cepit illo ꝑgere. vie cauſã ſeruo pe
nit᷒ ignorante. venientib᷒ eis ad nem᷒ q̃odã cũ dñs declinaret in ſemitã
q̃ndã. q̃ ad demoniaci tendebat villã. cepit ſeruus valde pauere ſciẽs ꝓ
certo ſe vltra viuere non poſſe. ſi crimen adulterij ꝓderetur a demone Po
ſitus in tanto timore dum in cogitacionibus ſuis fluctuaret. Hominem
in eodem nemore ligna incidentem audiuit Jmmiſitq꞉ dominus menti e
ius quem eadem hora ſatis diligent̄ inuocauerat. ꝙ cõtra imminens pe
riculum confeſſio ſummum foret remedium Et diuertẽs a domino quaſi
ad ſatiſfaciendum nature venit ad ruſticum confeſſus eſt peccatum ſuſce
pit penitenciam Statim reuerſus ad militem de tali opere nihil ſuſpican
tem. ſimul venerũt ad demonem Qui cum ſeruum adulterum ymo de ad
ulterio iam iuſtificatum diligencius intuitus fuiſſet. ait miles. dic ſi aliq̃d
noſti de illo Reſpondit demon. multa de eo noui. que nunc ignoro. Sic
q꞉ per virtutem confeſſionis liberatus eſt ſeruus a morte. et dominus a
ſuſpicione. vides quantum valeat vera confeſſio ¶ Nouicius Que eſt ve
ra confeſſio ¶ Monachus Jn qua firmum propoſitum eſt ſatiſfaciendi
¶ Nouicius Quid ſi ipſa ſatiſfactio iniuncta negligitur ¶ Monachus Si ip
ſa negligencia nõ fuerit ex infirmitate ſiue ex neceſſitate. ſed iniuncta peni
tencia vt ſepe contingit paruipenditur et contemnitur. peccatum iam di
miſſum reuertitur Etiam ſi peccatum fuerit veniale. et penitencia per ob
liuionem negligatur. non dico ꝙ pena illius peccati per obliuionem de
leatur.

¶ Capitulum. quartum.

Sacerdos quidam in domo noſtra ſicut ab eius ore audiui. die
quadam confeſſionem fecit de illuſione nocturna. Jniunctus
eſt ei pſalmus vnus pro ſatiſfactione. Quem cum per obliuio
nem negligeret. Eadem die circa loca genitalia tantum cepit
pruritum et ardorem ſentire. ac ſi carni eius ardentes vrtice eſſent ap
poſite. Qui quidem territus cum tactu exploraret quid eſſet. et nihil
ibidem inueniret. recordatus enim eſt pſalmi iniuncti et neglecti. Jm/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

putanſq3 immiſſā penā ꝯdiḡ transgreſſioni. pſalmū dixit et doloꝛ ꝯcreuit.
Confitens fugere deēt obliuionē. Audi aliud exēplū.

Capitulum.quintum.

Canonic⁹ quidam in Steynuelt ordinis p̄monſtratenſ. ſicut mihi
retulit canonic⁹ quidā monaſterienſ. valde laudabil' vite fuit. quē
q̄ſi ad fugandū demonē de obſeſſo. Poꝛ ad oſtiū monaſterij ſe
cū eduxit Quo viſo mox diabol⁹ p os hominis clamauit Ego
quidā de eo ſcio. ꝓpter q̄ eū non timeo Non tn̄ p̄miſſus eſt eadē publicare
eo ꝙ minima eēnt ne viro ſcō verecundiā inferret Ille v̄bū intelligens re
mordente ꝯſcia intrauit. culpam ꝯfeſſus rediit. et ſi demō adhuc aliq̄d ſci
ret inq̄ſiuit rn̄dit demon. Adhuc aliq̄ culpe veſtigia apparent in te. eo ꝙ
non ſit ſubſecut⁹ ſtimul⁹. plagā v̄gaꝝ intelligens Iterꝫ intrauit iuuenis in
iunctā accepit diſciplinā reuerſuſq3 ſi ſciret aliq̄d interogauit Rn̄dente dia
bolo p iudiciū meū nil modo noui de te. ſatis edificati ſunt frēs Noui
ci⁹. non modicū me turbat. ꝙ inimic⁹ in ſcō viro p⁹ cōfeſſionē fcām aliq̄d
dep̄hendere potuit ſignū peccati Monach⁹. Sꝫ de⁹ p̄miſit ad eius bonū
Quanto q̄s pfectioꝛ tanto p ſua culpa delenda eē debet ſolicitioꝛ. Diſci
plinā iniunctā quā mox accipe potuit. maxime ꝯtra diabolū pugnatur⁹
differre non debuit Nā in ſupradictis duob⁹ ſacerdote ſcz et ſeruo militis.
quorum confeſſio neq3 debita fuit. neq3 aliq̄ adhuc exterioꝛ pn̄a ſubſecu
ta. diabolus nulla peccati veſtigia deprehendere potuit Nouicius. pla
cet quod dicis quia neceſſitas fuit in cauſa Sed noſſe vellem differenciā
inter veram falſamq3 confeſſionem Monachus Quanti ponderis con
feſſio ſit vera. et q̄3 inefficax confeſſio ſit ficta p ſubiecta dinoſces exēpla

Capitulum.ſextum.

Tempore illo quo ſcolaſticus Colonienſis Oliuerus crucem p̄
dicauit in partibus Brabancie. ſicut mihi narrauit Bernard⁹
monachus noſter tūc eius collega in predicacione. fuit ibi pu
ella quedam religioſa et voto virginitatis glorioſa orta de ni
uellia Inuidens diabolus tante virtuti. in ſpecie viri admodum pulcri
ſatiſq3 decenter veſtiti apparens virgini. cepit illam verbis amatorijs ſo
licitare. clenodia afferre. laudare coniugij fecūditatē. virginitatis vitup̄a
re ſterilitatē Cui virgo neſciēs quis eſſet rn̄dit. viꝝ ducere nō ꝓpono xp̄i
amori nupcias carnales poſtpono et contēno Cūq3 laſciu⁹ ſp̄s nimis eēt
ei iportun⁹ in diuerſis locis ad illā veniēs. ſciēs puella mltas eē v̄giēs ſe
pulchriores nobiliores atq3 diciores. cepit aātorē fātaſticū hr̄e ſuſpc̄ꝫ. ita

vt ei diceret. Bone dn̄e q̄s vel vn̄ eſtis. ꝙ tanto mihi deſiderio copulari
affectatis Cūq₃ ille inuitus ſe ꝓderet. et virgo tāto ꝑpenſiꝰ inſtaret. tādē
demon neceſſitate ꝯpulſꝰ ꝯfeſſꝰ eſt dicens Ego ſū diabolꝰ Ad qđ v̄bū il
la expaueſcēs. rn̄dit. vt q̄d ergo exigis carnale ꝯiugiū qđ nature tue di
noſcit̄ eē ꝯtrariū Et ille. tu tm̄ mihi ꝯſenti. nihil aliud a te n̄ ſi copule ꝯſēſū
req̄ro Ad qđ puella rn̄dit. mō ōnino tibi ꝯtradico. fugans illū ſcē crucis
ſignaculo. venienſq₃ ad ſacerdotē reuelauit illi demōis inſidias. a q̊ ſatis
edocta ne maligno ꝯſentiret reuerſa ē in domū ſuā Demon vero pꝰ ꝯfeſ
ſionē eā ōnino non deſerens de remoto tm̄ alloquens in tātū illū vexauit
vt q̄ſlibet imūdicias in eiꝰ ſcutellā mitteret cū manducaret. vn̄ et mulie₃
cuſtodie ei adhibite ſunt In q̄cūq₃ domo illa fuit. illic demon rn̄ſa dedit.
Ab ōnibꝰ q̄dē audiebat̄. ſ₃ a ſola puella videbat̄ Eratq₃ tā neq₃ idē ſp̄s.
vt pn̄ciū pc̄tā detegeret. crimina in ꝑparet. nec aliqđ peccatū cū lateret.
niſi qđ vera ꝯfeſſio tegeret Dn̄dit et alia ſigna neq̄cie ſue Stercoꝛa ollaſ
q₃ ꝯfractas fimo plenas ſup ꝯfluētes ſpgebat Dixerāt ei q̄dā. noſti o dia
bole dn̄icā oꝛōm. rn̄dente illo optime ſcio. rogatꝰ illā dicere Et ait Pater
noſter q̄ ē in celꝰ nomē tuū. fiat volūtas et in t̄ra. panē nr̄m q̊tidianes da
nob̄ hodie. ſ₃ libera nos a malo. Et cū pl̄es in eadē oꝛōe feciſſet ſaltꝰ atq₃
barbariſmos. cachinnādo ſubiunxit Ecce ſic vos laici dicē ſoletis oꝛōem
vr̄ām Req̄ſitꝰ eciā de ſimbolo. dixit ſe bn̄ et optime ſcire ſic incipiēs. Cre
do deū prēm oīpotētē Cui cū q̄dā diceret. dicere debes credo in deū. ille
q₃ ſubiungeret. crede deo. viri lr̄āti q̄ tunc erant pn̄tes diaboli verbu₃ no
tantes. et vim accuſatiui intelligentes. inſtiterunt vt diceret credo in deū
Et nō poterant eum ad hoc inducere Nouicius. vellem et ego ſcire q̄d
ſit credere in deū Monachꝰ Credere in deū eſt ꝑ dilectionem ire in deū
vn̄ ſaluatoꝛ ait Omnis q̄ viuit et credit in me habet vitā eternā Demon
ſicut dicit apl̄s Jacobꝰ. credit et contremiſcit. ſed non diligit Credit deū
eſſe. credit verba eius vera eſſe. ſed non credit in eum q₂ non diligit eum.
Salutationem verā angelicā idem de mō incipe non potuit. cū tn̄ ſe illa₃
ſcire ꝓfiteret̄ Nouiciꝰ Cū digniꝛ ſit oꝛacio dominica ſalutacōe ange
lica. miroꝛ cur permiſſus ſit dicere illam et non iſtam Monachus. volu
it hoc fieri dominus. tum pꝛopter honoꝛem matris. tum pꝛopter eminen
ciā ſacramenti ſue incarnacōis Quante virtutis ſit eadem ſalutacio. per
quā iniciata ē humani generis redēpcio. ex ſeq̄ntibꝰ pleniꝰ agnoſces Int̄
rogatus idē demon. cur ita raucā hr̄ēt vocē. rn̄dit. q₂ ſēꝑ ardeo Dicebat
eadē puella. q₂ q̊ciens veniebat ad me. cauit ne eum videre poſſem a doꝛ
ſo Nouicius. miroꝛ quare hoc fecerit Monachus. Demones ſicut in
tellexi ex alia quadam viſione poſteriora non habent. vnde q̄dā demon

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

puelle cuidā apparens frequenci⁹.cū ab ea diuertēs ſemꝑ retrocedēt int̄
rogat⁹ cur hoc faceret rn̄dit.licet corꝑa humana nobis aſſumam⁹ dorſa
nō tn̄ hēm⁹ ¶ Nouici⁹ exſpecto exēplū ꝑ qd̄ ficte vereqꝫ cōfeſſionis drāꝫ
ꝯgnoſcā ¶ Monach⁹ Hoc in ꝓmptu ē. Fuit in vicino vir qdā q̄ ſupdc̄m
dēonē audire nimis deſiderans. ꝓpt̄ turpia qdā q̄ ꝯmiſerat pc̄tā a ꝓinq̄
re nō audebat timens ſibi illa corā ōnib⁹ imꝓperari Et veniens ad ſacer
dotē ꝯfeſſ⁹ ē vniuerſa volūtate tn̄ peccandi retenta Fact⁹qꝫ ex eadē ꝯfeſ
ſione ſecurior ad domū venit.mira res.mox vt limen attigit et introſpex
it.demon in aere clamauit Amice veni huc veni certe te bn̄ dealbaſti .Et
ſtatim corā ōnib⁹ ōnia ei⁹ pc̄tā turpia licet ꝯfeſſa ꝓdidit. in tātū illū ꝯfū
dens vt eadē hora eē voluiſſet in ortu ſol̄ Triſtis effect⁹. et ꝯſcia accuſā
te in ſe reuerſ⁹ ad ſacerdotē rediīt.q̄ geſta ſūt retulit ꝯfeſſionē iterauit . et
qr de reliq̄ emendaci⁹ viuere vellet.de corde pollicit⁹ ē deo et ſacerdoti.
Tūc ſacerdos.mō inq̄t reuertere ſecur⁹ non te ꝯfūdet āpli⁹ Et fecit ſic.in
trante eo domū qdā ex circūſidentib⁹ demoni dixerīt.ecce amic⁹ tu⁹ iterꝫ
venit.qb⁹ ipſe rn̄dit.qs ē. Ille inqūt cui paulo añ tā turpia pc̄tā imꝓpaſti
rn̄dit demō.ego nihil ipſi imꝓꝑaui.neqꝫ aliqd de eo noui mali Et eſtima
ti ſūt demonē mentitū fuiſſe hij q̄ hōis ignorauerūt ꝯfeſſionē Sicqꝫ ꝑ vir
tutē ꝯfeſſionis.ipſe euaſit notā maxime ꝯfuſiōis In eadē domo matro
na qdā cū ceteris ſedebat filiā iuuēculā ſic mos ē matb⁹.ſub pallio tenēs
q̄ cū demonē neſcio in q̄ ꝓuocaſſꝫ clamauit ipſe . putas filiā tuā ſub tuo
mātello ſedentē virginē eē.ve tibi male eā cuſtodiſti.dicēte muliere mētirſ.
rn̄dit ille neq̄q̄ꝫ mētior Si nō credis īt̄roga petronillā.illa bn̄ dicet tibi
veritatē.Erat n.eadē Petronilla mulier qdam ſtupri puelle conſcia. his
v̄bis auditis mater filiā a ſe repulit cū indignacōe dicēs.recede a me im
mūda nūq̄ꝫ tibi aliqd boni ꝯtinget ex pte mea Illa bn̄ ſibi ꝯſcia ſilatis la
crimis egreſſa ē eiulās demonē mētitū fuiſſe affirmās Inſpirataqꝫ a dō
ad vicinū cucurrit ſacerdotē ꝯmiſſū peccatū ꝯfeſſa ē.et qr nūq̄ꝫ de cetero
carnē ſuā illicite coīq̄naret.ꝓmiſit. Tūc a ſacerdote ſuaſa et qd dicē dērꝫ
diligēt̄ edocta.reuerſa ē ad mrēm.q̄ nōdū receſſerat a loco.dixitqꝫ illi.vē
mr̄ mltū peccaſtis ſine cā me tā grauit̄ ꝯfūdēdo.et tā imiſericordit̄ repel
lēdo ꝓpt̄ v̄ba dēonis hui⁹ q̄ tot⁹ mēdax ē et pr̄ ei⁹ Cepitqꝫ lacrimari.ꝯmo
ta mr̄ tā ex v̄bis q̄ꝫ ex lacrimis filie.dixit ad dēonē. dic iniq̄. vt qd tal̄e cri
mē impoſuiſti filie mee.rn̄dit ille.qd n.mali locut⁹ ſū de filia tua.bōa ē et mū
da nihil de ea mali noui vl̄ dixi Sicqꝫ puella ſic vir ſupdc̄s ꝑ bn̄ficiū ꝯfeſ
ſionis liberata a ſuſpicione fornicacionis ad matris graciam reducta eſt
¶ Nouicius Quid eſt ꝙ diabolus ſtuprum ante confeſſionē nouit et pe
tronillā ſtupri conſciam nominauit virum vero ſtupri auctorē non expreſ

fit ¶ Monachus. Satis puto de peccato illum egiſſe penitentiā. per quā
dyabolo culpe ſubtraxerat noticiā. ¶ Nouicius. Placet quod dicis. ſed
recordor adhuc ſupradicte virginis de niuella. et nō deſino mirari ꝙ de/
mon cū ſpiritus ſit copulā carnalem ↄtra ſuam naturā ↄcupiſcat et requi
rat ¶ Monachus. nō mirꝝ ꝙ demones feminas procant̄. ſed ꝙ illis ↄmiſ
centur mirabile eſt valde. ¶ Nouicius. meminiſti hoc vnꝗ̄ contigiſſe ¶
Monach⁹ Et memini ⁊ legi. et vt femine caute reddant̄. q̄ forte hec que di
ctur⁹ ſum legent vel audient. diuerſa que noſtris contigerunt temporibus
exempla replicabo. que vt maiorem firmitatem habeant prius vnū quod
in miraculis ſancti Bernardi legitur breuiter premittam

¶ Ca. vij.

Mulier quedam in regione mannetia quodaz petulante demo
ne ſex annis habito eius cōſenſu incredibili libidine vexata eſt
Apparuerat ei in ſpecie pulchri militis et ſepe abutebat̄ ea inui
ſibiliter. marito eius in eodem lecto cubante laſciuus ille ſpūs.
que anno ſeptimo timore correpta veniente in predictam ciuitatez ſancto
Bernardo Clareuallis abbate. miſera mulier ad pedes eius corruit paſ/
ſionem horribilem et ludificationē dyabolicā multis cum lachrimis con/
feſſa ſuccurri ſibi flagitauit. A quo ↄſolata et quid facere deberet edocta
poſt confeſſionem dyabolus ad illam accedere non potuit. ſed tamen ver
bis terruit. et quia poſt abbatis deceſſum ad eius ſupplicia reuerteretur.
acerrime minabatur. Ita vt qui fuerat amator crudeliſſimus fieret perſe
cutor. Hec cum ſancto indicaſſet proxima die dominica cum duob⁹ ep̄is
accenſis candelis cū omniū fideliū qui erant in eccleſia ſubſcriptione ana/
thematiſauit fornicatorem ſpiritū autoritate xp̄i tam ad illazꝗ̄ ad om̄es
mulieres ei deinceps interdicens acceſſum. Extinctis vero illis ſacramen
talibus luminaribus tota virtus demonis extincta eſt et mulier poſt ge/
neralem confeſſionem peccatoꝝ ſuoꝝ cōmunicans plene liberata eſt. hec
noſtris temporibus contigerunt. ¶ Nouicius ſtupenda ſunt iſta. ¶ Mo/
nachus. audi adhuc alia exempla his pene ſimillima. multo tñ recenciora

¶ Ca. viij

Nunne in parrochia ſancti Remigij ante paucos annos ſacer/
dos quidam fuit Arnoldus nomine filiam habens ſpecioſam
quam nimis diligens quia pulcra erat ꝓpter iuuenes et maxi
me canonicos bunnenſes ei cuſtodiam tantam adhibuit vt quotiens de
domo exiret in ſolario domus illam clauderet. Die quadam apparens ei

dyabolus in ſpecie viri. cepit animũ eius in amorem ſuũ intus ſuggeſtio‑ne latenti. foris locutione blandienti inclinare. Quid plura. Perſuaſa miſe‑ra et corrupta ſepius poſtea demoni ad ſuam perniciem conſenſit. Una dieꝝ ſacerdos ſolariũ aſcendens. filiã gementẽ flentemq́ȝ inuenit. a qua cauſã doloris vix extorquere potuit Confeſſa eſt patri ꝙ deluſa eſſet a de‑mone et oppreſſa. ideoq́ȝ ſe merito dolere. que etiã ita dementata eſt ⁊ alie‑nata a ſenſu. tum ex dolore tum ex dyabolica operatione. vt vermiculos quos de ſinu colligebat in os mitteret et maſticaret. Triſtis effect⁹ pater miſit illam trans flumen renũ ſperans eã ex mutatione aeris aliquid poſ‑ſe meliorari ob fluminis interpoſitionẽ ab incubo demone liberari. Tranſ‑miſſa puella apparuit demon ſacerdoti apertis ei vocibus dicens. Male ſacerdos quare abſtuliſti mihi vxorem meã. malo tuo hoc feciſti. Et mox truſit eum in pectore tam valide vt ſanguinẽ vomens tertia die moreret̃. Huius rei teſtis eſt abbas noſter Teſtis etiã gerardus monachus noſter aliqñ bũnenſis ſcolaſticus quibus res bene innotuit.

Ca. ix.

In villa Briſeke que vicina eſt caſtro Rineke ſicut mihi narra‑uit Arnoldus monachus noſter qui tũc tpis rem geſtam intel‑lexit. ante hos annos duodeciȝ mulier quedã fuit quã demon quidã eo quo predictũ eſt modo corrupit. Sedente ea die qua‑dam in taberna. cordis cepit defectum ſentire. Timens q́ȝ adeſſe mortem vocari ſibi celerius petiuit ſacerdotem. Cui demones ludificationẽ ⁊ hor‑rendam illam qua ſeptem annis laborauerat dixiſſet ↄmixtionem. lingua deficiente in ipa ↄfeſſione ſpiritũ efflauit. Que cũ incredibili libidine a libi‑dinis autore vexaret̃ nunq́ȝ alicui dicere voluit vel potius auſa non fuit. vel quod credibilius eſt in illius amore delectabat̃. Nouici⁹. Si demo‑nes talia cũ eis pmiſſũ fuerit facere poſſũt. valde cauendũ eſt feminis ne eis occaſionẽ prebeant vel aliquo ↄſenſu poſſe tribuant. Monach⁹. non ſo‑lum in his cauendũ mulierib⁹. ſed et viris q̃z ſicut demones p formas vi‑roꝝ vt dictũ eſt feminas ludificant et corrũpunt. ita p ſpecies feminarum viros ſeducunt et decipiũt. Lege vitaſpatꝝ et inuenies ibi quoſdã viros pfectos p fantaſmata mulieꝝ deluſos ↄfractos et deiectos. Dicam tibi et aliq̃ exẽplã q̃b⁹ ↄgnoſces viros a demonib⁹ in ſpẽ mulieꝝ ludificatos

Ca. x.

Brumie ſcolaſtic⁹ quidã fuit Jobes nomine vir quideȝ litterat⁹ ſed leuis et lubricus. Iſti ſicut de eo dicebat̃. et ſicut ab abbate

eiuſdem monaſterij audiui femina quedaz ꝓmiſerat ꝙ tali nocte ad eum
veniret. Nocte condicta illa quidem nō venit ſed in eius ſpecie cōſimiliqꝫ
voce dyabolus clerici lectum aſcendit. Quez putans feminā bene ſibi no
tam eſſe cognouit eū. Mane ſurgens cum demonem quē feminā eſſe puta/
uit egredi compelleret. Reſpondit ille. Cum quo putas te hac nocte iacu/
iſſe. Cumqꝫ ille diceret. cum tali femina. Reſpōdit demon. nequaqꝫ. ſed cū
dyabolo. Ad quod verbum Johēs ſicut mirabilis fuit. ita mirabile ver/
bum quod dicere verecundor. rñdit dyabolū irridēs et de ope nil curās

¶ Ca. xi.

IN ciuitate ſuſacia ciuis quidaz erat Henricus nomine ꝯgnomen
to gemma. Huius officij fuit vinum in tabernis vendere. Habe
bat autem tabernam aliquantulū a domo ſua remotam. Qui cū
nocte quadam ſm ꝯſuetudinem tarde de taberna rediens et pe/
cunia de vino collectā ſecū portans domū feſtinaret. vidit q̄ndam ſpeciē
muliebrē in alba veſte et linea ſtantē in loco q̄dam. vbi ciues ſolent placi
tare Nihil mali de ea ſuſpicans. cū ad locū veniſſet illa ꝑ veſtē hōiez trax
it et ait. O amice. diu te hic expectaui. amare me debes Illo veſtez de ma
nu eius excuciente et dicente. ſine me ire. luxurie tue non ꝯſenciā. ſed vadā
ad vxorem meā Illa fortiꝰ inſtitit ad ꝯmixtionem eū inuitans Que cum
verbis non ꝓficeret. intro brachia ſua virum tollens et multū comp̄mēs
in aera leuauit. atqꝫ vltra monaſterium ſancti Patrocli. quod ſatis altuz
eſt illum tranſferens in paſculo depoſuit Qui dimiſſus extra mentem fac
tus. cū poſt horam reſumptis viribus reſpiraſſet. ſurrexit et ad domuz ſu
am clauſtro vicinam manibus pedibuſqꝫ reptando cum labore veniens
ad hoſtium pulſauit Surgente familia vt lumen accenderent clamauit il
le Nolite lumen accendere. non enim mihi expedit illud videre Et reclina
uerunt eum in lectulo ſuo quia debilis erat valde. tam in ſenſu q̄ꝫ in corpe
Tribus noctibus continue in intempeſta nocte. idem demoniuz pulſauit
ad oſtium Henrico clamitante. ſcio quia propter me venit. ſcio quia ꝓpe
me pulſat Poſtea ſuperuixit annum debilis et infatuatus. Hec mihi retu
lit monachus noſter Theodericus ſuſacienſis. dicens celebre eſſe valde in
eadem ciuitate. cuius frater adhuc viuit in eccleſia ſancti Patrocli cano/
nicus ¶ Nouicius. Si demones hominibus in aſſumptis corporibus cō
miſcentur. ſicut diuerſis iam exemplis oſtenſuz eſt. miror ſi de feminis poſ
ſent generare. ſiue de viris concipere et parere ¶ Monachus. De hac q̄ſ
tione ſoluenda nihil noui ſcio. ſed quod in antiquis hyſtorijs legi hoc re
plico.

Ca. xii

Dum gens gothorum de aſya migraret in europam ſicut in geſtis legitur haberetque mulieres deformes in ſuo comitatu. Eiecit illas timens ne liberos nimis deformes gigneret ſicque nobilitatem gothorum deformaret. que de caſtris extruſe cum errarent in nemore acceſſerunt ad illas incubi demones. genueruntque ex eis filios et filias ex quibus proceſſit fortiſſima gens hunorum. Legitur etiam. Merlinus propheta britannorum ex incubo demone et ſanctimoniali femina generatus. nam et reges qui vſque hodie regnant in eadem britannia que nunc anglia dicitur de matre fantaſtica deſcendiſſe referuntur. Merlinus vero homo rationalis et chriſtianus fuit multa futura predixit que quotidie implentur. Nouicius. Si homines ex vtriuſque parentis ſemine concipiuntur tamen et naſcuntur. quomodo dicendi ſunt homines qui partim ex homine partim ex demone carnis ſue trahunt originem. Nunquid reſurgit in iudicio quod non eſt de veritate humane nature. Monachus. dicam tibi quod audiui a quodam litterato viro de hac queſtione. Dixit enim. Crementum humanum quod contra naturam funditur. demones colligunt et ex eo ſibi corpora in quibus tangi viderique ab hominibus poſſint aſſumunt. de maſculino vero maſculina. et de feminino feminina. Sicque dicunt magiſtri in his qui de eis naſcuntur veritatem eſſe humane nature. eoſque in iudicio vt vere homines reſurgere. Hec de his ſufficiant nunc reuertamur ad confeſſionem de qua occaſione interrogacionis tue aliquantulum digreſſum eſt. exempli cauſa.

Ca. xiii

Nunne ciuitatis dyoceſis Colonienſis. ſacerdos quidam fuit nomine petrus eiuſdem eccleſie vicarius. Iſte neſcio quo dei iudicio in camere ſue hoſtio ſe ſuſpendit. Cuius concubina Alheydis nomine tam horrenda eius morte territa ſeculum deſeruit et in cenobio quodam ſanctimonialium quod Lancwade dicitur religionis habitum ſuſcepit. Die quadam cum ſtans in dormitorio de feneſtra proſpiceret et contemplata eſſet iuuenem ymo in iuuene demonem ſtantem iuxta puteum muro dormitorii contiguum. qui ea vidente vnum pedem ſuper lignum quo ambiebatur puteus poſuit et altero ſe quaſi volitando ad ipſam in feneſtram depoſuit. quam cum extenſa manu per caput rapere conaretur territa retrorſum cecidit et clamauit pene exanimis facta. Audito eius clamore accurrere ſorores in lectulum ſuum illam reclinantes. Recedentibus illis cum paululum reſpiraſſet ſolaque iaceret demon iterum affuit et verbis quibuſdam amatoriis

eam ſolicitare cepit. Que cum contradiceret intelligens ſpiritū cū eſſe ma
lignum. Reſpondit ille. bona Alheydis noli ſic dicere cōſenti mihi et ego
te habere faciam virū honeſtum ꝓbum nobilem diuiteq̄ꝫ. Quare fame te
crucias in hoc loco paupere vigilijs alijſq̄ꝫ multis incōmodis ante tpus
te interficiendo. Reuertere ad ſeculū et vtere delicijs quas deus homini
creauit nihil tibi me duce deeſſe poterit. Tunc illa. doleo ꝙ tā diu te ſecu/
ta ſum recede quia nō adquieſcam tibi. Poſt hec verba demon naſū emū
gens ↄtra eam ipaꝫ immundiciā ad parietem lecti tam fortiter ꝓiecit vt
ps aliqua reſiliens veſtimento eius adhereret ſicq̄ꝫ diſparuit. Eratq̄ꝫ emū
ctio ipa ſicut pix nigerrima et tanti fetoris vt tolerari non poſſꝫ. Deinde
cū ſpūs ille nequiſſim⁹ die noctuq̄ꝫ eſſet ei infeſtiſſim⁹ ſuaſerūt quedam ex
ſororibus vt aquam benedictā ſemꝑ paratam haberet qua venientē aſꝑ
geret. Alie vero vt eundē ſi aquam nō timeret thurificaret. Omia quidem
hec temptauit ſed modicū ei profuit. nam quotiens ↄtra ſe ſignum crucis
factum vidit aſperſionē etiā ſiue thurificationeꝫ ad modicū quidem ceſſit
ſed ſtatim redijt. Tūc vna ceteris ſororib⁹ etate maturior atq̄ꝫ prudētior
ſuaſit ei quaten⁹ demonē ꝓpius accedere fineret et tunc alta voce ſaluta/
tionē angelicā in eius facie iacularet. Quod cū feciſſet dyabol⁹ ac ſi ſagit
ta eſſet ꝑcuſſus vel turbine impulſus aufugit nec vnq̄ꝫ ꝓpius ei ex illa ho
ra accedere preſūpſit. ¶ Nouici⁹. hacten⁹ nō mirabor ꝙ dyabolus ange/
licā ſalutationē dicere vel incipere nō potuit ſicut te dixiſſe recolo ſupius
ca. vi. ¶ Monach⁹. hui⁹ loci ibidē recordat⁹ ſū. ſanctimōialis vero tali ia/
culo munita demonē ab illa hora vidit ſine terrore et audiuit ſine timore
Die quadam de his loquens cū viro quodā religioſo ſuaſit ei ille dicēs
Fac priori tuo ↄfeſſionē generalē pure plene ac deuote in quantū occur/
rit memorie et liberaberis omino a demonis hui⁹ infeſtacione. Cui cū cō
ſiliū tale placuiſſet mox accedens ad p̄orem rogauit ſibi prefigi locū ⁊ ho
raꝫ audiende ↄfeſſionis. Mane dictis matutinis illa ſe preꝑans feſtinauit
ad locū prefixū. capellā ſcꝫ monaſterio adherentē vbi p̄or expectabat. et
ecce demon occurrēs in via feſtinanti dixit. Alheydis quo vadis q̄ ꝓpe
ras. Et illa. vado ↄfundere me et te. Tunc demon. O alheydis noli. noli.
reuertere reuertē. Rn̄dit illa. ſepius ↄfudiſti me. ego modo ↄfundā te. nō
reuertar. Quā cū nō poſſet blandicijs ſiue minis retrahere ſequebat̄ eaꝫ
vſq̄ꝫ ad locū ↄfeſſionis. ſicut milu⁹ in aere ſuꝑ ipaꝫ volitans. Que mox vt
genua corā p̄ore flectens ad ↄfeſſionē os aperuit. ille clamās et eiulans
euanuit nec vnq̄ꝫ ab illa hora ab ea viſus vel audit⁹ eſt. Ecce hic habes
manifeſtum exemplū quante virtutis ſit ↄfeſſio pura. Hec mihi relata ſūt
a dn̄o hermāno abbate loci ſancte Marie. Cū talia fama diuulgante cog

noviſſet de prefata femina cū eſſet bunne canonicus optime nota ad locū
ꝑ ſe ipm acceſſit et eo ordine quo dicta ſunt ab illius ore cuncta audiuit
Nouicius ſi confeſſio tanti ponderis nō eſſet nequaq̄ꝫ demones tā graui
ter turbaret Monachus. occurrit aliud exemplū in quo ſatis agnoſces
q̄ꝫ grauiſſime exacerbentur cū peccata noſtra ↄfitemur. Hec que dictur⁹
ſum poſt ↄuerſionē meā facta ſūt ⁊ a dn̄o karolo mihi relata aliqn̄ priore
noſtro tūc abbate Uilarienſe. nomen perſone ſiue loci ſatis doleo me nō
retinuiſſe. Ait enim ſic

Ca. xiiij.

Erat quidaꝫ ſacerdos et adhuc eſt admodum religioſus ⁊ ob
vite meritū multis dilect⁹ in partib⁹ noſtris parrochiā regens
Inuidens gracie eius mille artifex dyabulus nolebat cū aper
tis temptationib⁹ moleſtare ſperans illum ſub ſpecie boni ad
ſuū ↄſiliū efficaci⁹ inclinare. in angelū lucis ſe transfigurans miniſter ille te
nebraꝝ oſtēdit ſe ſacerdoti et ait. Amice dei miſſus ſū ad te. prepara te q̄z
hoc anno morieris. ſacerdos vero nullā habens de angelo malo ſuſpicio
nem. ſed ita credens eſſe futurū vt predixerat cepit ſe diligenter quaſi ad
mortem preparare ↄſcientiā ꝑ ↄfeſſionem mundare corpus ieiunijs vigi/
lijs aſſiduiſq̄ꝫ orōnibus caſtigare. annonam ſuam cum ſupellectili egenti/
bus erogare. Cumq̄ꝫ multi ab eo quererent. cur tam indiſcrete ſua diſtra/
heret vni tamen illoꝝ ſub tipo confeſſionis cauſam aperuit dicens. Ange
lus dn̄i reuelauit mihi ꝙ hoc anno moritur⁹ ſū. Ille vero cū hoc minime
poſſet celare alteri cuidaꝫ ſibi familiari dixit. ſicq̄ꝫ ꝑ eum ad noticiā toti⁹
parrochie peruenit. Anno completo ſacerdos nō eſt mortuus et inuētus
eſt falſus ꝓpheta dyabolus. et q̄z electis omnia cooperant̄ in bonū in eo
in quo vir ſanctus videbatur a dyabolo deceptus eſt promotus. nimis
eñi de tam doloſa circūuentione erubeſcens ꝓpter homines ad quos ver
bum peruenerat nec habens vnde viueret ſeculū cū parrochia deſeruit et
in quadā domo ordinis noſtri cuius nomen excidit ſe conuertit. Facto eo
nouicio iteꝝ dyabolus affuit et huiuſmodi verbis predictū dolum pallia
uit. Ne turberis inquit homo ꝙ mortuus nō es vt predixi. q̄z deus ſua ꝓ/
uidencia vitam tuā diſtulit ad multoꝝ edificationem. Miſſus ſum ab illo
vt tibi aſſiſtam inſtruam et cuſtodiā. Et credidit ei ille. Circa quē dyabo
lus frequenter verſabatur et ſemꝑ ſicut poſtea notauit ad ea que ad com
modum ſunt cū hortabat̄. Cū eū feruor qn̄q̄ꝫ impelleret amplius orare vi
gilare ſiue manib⁹ laborare. arguit eū dicens. Diſcrecio mater virtutū eſt
diu adhuc poteris viuē et ideo tibi debes ꝑcere vt poſſis deo diu ſeruire

Qñ lapidẽ leuare volebat maiorẽ itez̄ dicebat. Nimis ē magn⁹ leua iſtũ.
Cũ fact⁹ eſſet monach⁹ ait. Roga priorẽ vt ↄcedat tibi ire ad ſingulaẽs
labores quaten⁹ liberi⁹ vti poſſis colloq̄o meo. et ego tuo Et licenciauit ei
ꝑor vt cauſã ↄgnouit. Nocte quadã volens dyabol⁹ dolũ diu ꝓtractum
ꝑducere ad effectũ intempeſta nocte ad lectũ monachi acceſſit excitãs eũ
et dicens. Surge. dñs vult remunerare labores tuos magnos. vade ad
camerã priuatã et in tali trabe zona tua ſuſpendas te vt ſic martirẽ reci-
piat te. Audito hoc verbo monach⁹ expauit et ↄtra dyabolũ crebri⁹ ſpu-
ens clamauit Recede inique a me recede modo noui q̄s ſis. Et ſignãs ſe
fugauit illũ. Vides quãta ſit circa nos clemencia diuina. bñ ꝑmiſit vt ſer
uũ ſuũ dyabol⁹ in bono licet inſidioſe ſubtiliori ꝓpoſitione exercitaret. no
luit tñ vt groſſã aſſumptionẽ ſubinferret. ne ſimplex decept⁹ ↄcluſionẽ et-
ne mortis incurreret. Statim ſurgẽs ad lectũ ꝑoris acceſſit et dormientez
excitauit ſignũ ei faciens ↄfeſſionis. Illo innuẽte vt expectaret vſq3 mane
cũ nõ adq̄eſceret ſurrexit atq3 cũ eo capl̄m intrauit. Mox ſe monach⁹ pro
ſternẽs ad pedes prioris ↄfeſſus eſt qualit̄ a diabolo ſub angeli ſpecie ſit
multo tp̄e decept⁹ et ꝑ ↄſilium ſuſpendij a ſe dep̄henſus. ↄfeſſus eſt et alia
pc̄ca ſua. Cui cũ ꝑor aliquã penitentiã iniunxiſſet et vt de cetero caucior
foret monuiſſet ad lectũ ſuũ redijt. Monach⁹ vero ob neceſſitatẽ nature ꝑ
uatã aſcendẽs dũ in vna ſediũ ſederet demonẽ ꝑ ↄfeſſionẽ exacerbatũ cũ
arcu extento ſagittaq3 impoſita ↄtra ſe vidit ſtantẽ et clara voce dicentẽ.
Malo tuo ↄfudiſti me. ecce nũc occidã te. Cui cũ ille reſpondẽt. Vade ma
ledicte iam nõ timeo te ad ſignũ crucis euanuit. ſicq3 ꝑ virtutẽ ↄfeſſionis
liberat⁹ ãpli⁹ demonẽ nõ vidit ¶ Nouici⁹. Quid eſt q̄ huic ſacerdoti dya
bolus nocere nõ potuit. Arnoldũ vero plebanũ ſancti remigij de quo ſuꝑ
dictũ eſt tam crudelit̄ occidit ¶ Monach⁹. ſicut dicit p̄s. Cuſtodit domin⁹
oĩes diligẽtes ſe. et oĩs pec. diſꝑ. Vñ et eiuſdẽ plebani filiã corrupit vir
gini vero de niuellia nocere nõ potuit. Nõ ſine cauſa dyabol⁹ tantã ꝑtãtẽ
accepit in vtrũq3 p̄rez ſcz et filiã. ¶ Nouici⁹. Si demones tm̄ turbant cuz
pc̄ca nr̄a ↄfitemur puto eos plurimũ exhilarari cũ eadẽ ꝑ ſilentiũ tegim⁹
¶ Monach⁹. hoc certiſſimũ eſt. hoc pleni⁹ agnoſces in diſti. vij. ix. et. x. ca.
Ubi gr̄a beate dei genitricis quibuſdaz ad ↄfitendũ lingua reſerata eſt.
Ipi em̄ gloſe virgini eadẽ diſtinctio aſſignabit̄ ¶ Nouici⁹. ex his q̄ dicta
ſũt ſatis intelligo ↄfeſſionẽ anime eſſe medicinã. nũc noſſe vellẽ ſi aliq̄d ſa
lutis ꝑ eã corp⁹ recipiat. ¶ Monach⁹. vtriuſq3 hõis medicina eſt. nã ſicut
aiaz pc̄tõris liberat a pena gehẽnali. ſic nõnunq̄3 corp⁹ liberat a pena tp̄a
li Nouici⁹. videt̄ mihi vtile nimis de his exempla audire. q2 multi ſũt ſi
ſcirẽt fructum corꝑalẽ eſſe in ↄfeſſione ꝑaciores eſſent in illius executione

Monachꝰ. Nunq̃d nō memor es qualia vel quanta dñs Walterꝰ abbas
vilariēſis nobis dixerit de ↄfeſſione. veniēs de ſolenni curia Franckuort
in qua filius frederici regis romanoꝝ electꝰ eſt in regē ¶ Nouiciꝰ. Bñ qui
dē recordor. ſed q̃z mens hōis labilis eſt memorie placet ſemel audita ma
xime que ſaluti ſunt neceſſaria ſepius audire. ¶ Monachꝰ. Cū eſſez inquit
Franckuort et loquerer cū mgr̄o Cōrado decano Spirenſi inter cetera
dixi il li. Quedā noui de ↄfeſſione que vos p̄dicatores ſcire deberetis. pre
dicabat ei crucem et rogauit me illa replicare. q̃ꝝ tenor talis eſt.

¶ Ca. xv.

Apud ciuitatē Attrabenſez añ paucos annos. iuuenis q̃daz cle
ricꝰ extitit de eadem ciuitate natus. delicatius ibidē ab infācia
educatꝰ et inter honeſtos clericos ↄuerſatꝰ. Qui cū nō haberz
aliq̃d ſtipendiū eccleſiaſticū et mater eiꝰ cepiſſet egere. puduit
eū manere cū illa. Inflatꝰ q̃z ſpū diabolico ad domū cuiuſdā diuitis argē
tarij venit cū dolo. cui et dixit. Mercator q̃daz diues venit in domū meaz
volens ↄpare cyphos argenteos calices etiam et alia q̃daz vaſcula ſiue
ornamenta de auro ſiue argēto fabrefacta. ſi q̃d de tali ope vendē volue
ris in ſaccello pone et tali hora ſolus q̃z ſecretū vult eſſe venias ad domū
meā. Argētariꝰ de clerico bene ſibi noto nullam habēs ſuſpicionē vt iuſſe/
rat fecit. tñ quo iturꝰ eſſet familie ſue notificauit. Quē cū clericꝰ ſolū veniē
tē aſpiceret poſt hoſtiū ſe abſcondit intrantiſq̃z cerebꝝ ſecuri diuiſit et oc/
cidit. Deinde cū ſorore virgine hominē mēbratim diuidentes in cloacam
ꝓiecerūt. Familia vero aurificis cū redire tardaēt ad domū clerici venit
vbinā dñs ſuus eſſet inq̃ſiuit. clerico cū ſorore reſpondentibꝰ nō venit huc
Quoꝝ v̄ba ſuſpecta hñtes et oculis circūſpicientes veſtigia fuſi ſāguinis
reperūt. q̃bus crimē homicidij mox imponētes ac citis iudicibꝰ cū iā ne/
gare nō poſſēt tū ꝓ fuſi cruoris oñſione. tū ꝓ theſauri reptione. ſententia
data eſt vt ambo mitterent in ignē. ¶ Similis caſus colonie ↄtigit cuidā
monetario tꝑibꝰ meis. Quid plura. Cū ducerent ad penā dicebat puella
germano. Frater ꝓpter te modo ducor ad mortē neq̃z ob aliā cauſā coo/
perata ſū tibi in h homicidio niſi vt crimē tuū celarē. Attñ q̃z euadere nō
poſſumꝰ mortē imminentē ↄſiliū meū eſt vt de ↄmiſſo faciamꝰ ↄfeſſionem
vt ſaltē penā euadamꝰ eternā. Ad hec verba clericꝰ indignatꝰ q̃z deſperatꝰ
rñdit. Nō faciā q̃d eñ mihi ꝓdeſſet ↄfeſſio tā tarda. Illo indurato puel/
la petiuit ſacerdotē cui cū multa ↄtritione ↄfeſſa eſt crimē. Deinde ambo
ligati ſūt in ſtipite vno igne copioſo circūpoſito. Mira virtꝰ ↄfeſſiōis. mi/
ra clemēcia ſaluatoris. clericū deſperatū flāma deuorauit. puellā v̄o ignis

nō tetigit neqꝫ ꝯtriſtauit nec aliq̄d moleſtie intulit. vincula tm̄ ei⁹ ſic legit
de trib⁹ pueris ꝯbuſſit ita vt libere deambulare poſſet nec aliter ſenſit flā
maꝝ ardorē q̄ꝫ ventū roris flantē. Viſo tanto miraculo iudices puellam
innocentē eſtimātes iuſſerūt vt exiret. ſicqꝫ ꝑ ꝯfeſſionē incēdiȷ̄ illi⁹ euaſit ar
dorē ¶ Nouici⁹. q̄d iudicas de clerico. ¶ Monach⁹. hoc qđ in ſupiori diſ/
tinctiōe ca. vi. de ſe iudicauit Hildebrād⁹ latro deſpat⁹. Eternalit̄ inquit
dānat⁹ ſū eterniſqꝫ incendiȷ̄s ꝓpter deſperationē maxime deputat⁹. ſi egiſ
ſem pniaꝫ ꝯfitendo culpā ꝑ penā tpalē euaſiſſē eternā. Retulit nobis idē
abbas aliud miraculū in quo adhuc ampli⁹ manifeſtata eſt virt⁹ ꝯfeſſiōis
in hūc modū.

¶ Ca. xvi.

IN cameraco ciuitate ep̄ali infra hoc quinquēniū plures hētici cō
ꝓhenſi ſūt. q̄ omnes timore mortis ſuā perfidiā negauerūt. Miſ
ſus eſt ab ep̄o clericus. q̄ negantes ꝑ candens ferrū examinaret.
adustos hereticos eē ſententiaret. Examinati ſūt oēs. et ꝯbuſti ſūt om̄es
Qui cū traherent̄ ad penā vnus ex eis vir nobil' ſanguine. reſeruat̄ a cleri
co ad vitā ſi forte quoq̄ mō reducē poſſet ad pn̄iaꝫ cui ſic dixit. Hō nobi
lis es. miſereor tui et ſpacior anime tue rogo ⁊ moneo vt adhuc de tan/
ta pfidia reſipiſcas et de errore ad vitatē redeas ne ꝑ mortē tpaleꝫ mor
tē incurras eternā. Ad hec ille rn̄dit. Expimēto didici me erraſſe ſi ſera pe
nitencia mihi ꝓdeſſe poſſet nō renuerē ꝯfiteri. Cui cū ille diceret pn̄iaꝫ ve
rā nunq̄ꝫ eſſe ſerā vocauit ſacerdotē. Confeſſus eſt hō ſuū errorē ex toto
corde deo ꝓmittēs ſi vita cōcederet̄ ſatiſfactionē. Ut aūt pius dn̄s vim
oſ̄nderet ꝯfeſſionis mox vt penitēs cepit pcc̄a ſua ꝯfiteri cepit et ip̄a com
buſtura in manu ꝯfitentis paulatim minui. que in tantū eo aſpiciente de/
creuit in quantū ꝯfeſſio ꝓfecit. Medietate cōfeſſionis pacta media ꝑs pla
ge eſt ſanata. vt aūt cōfeſſionē totā cōpleuit et virt⁹ ip̄a cōfeſſionis cōbu/
ſturā tā in dolore q̄ꝫ in colore deleuit et man⁹ priſtinā ſanitatē recepit. vo
catus eſt vir a iudice ad ignē. ad quē cleric⁹. Quare cū vocatis. Ut arde
at inq̄t eo ꝙ in examinatione cōbuſt⁹ ſit. Tunc clericus oſtendens manū
eius ſaniſſimā liberauit eum a penis ceteris igne conſumptis. Hec cū au/
diſſet magiſter Conradus reſpondit abbati. Et ego dicam vobis ſimile
quod ante paucos annos apud argentinam recordor contigiſſe.

¶ Ca. xvii.

DEcem heretici in eadē ciuitate ſcꝫ argentina que et Strazburg
ꝯp̄henſi ſunt. Qui cū negarent ꝑ iudiciū cādentis ferri ꝯuicti

ſentencia incendĳ ſunt damnati. Die ſtatuto cũ ducerent ad ignem. q̄daz
ex comitantib⁹ vni illoꝝ dicebat. Miſer damnat⁹ es age vel nũc peniten/
tiaz pc̄c̄a tua ↄfitendo ne poſt incendia corpis que momentanea ſũt ani
mã tuã ignis gehennalis eternaliter ↄburat. Cui cũ ille diceret cõſidero
quidẽ me erraſſe ſed timeo penitentiã tante neceſſitatis min⁹ acceptã eſſe
deo. Reſpondit. ex corde tm̃ confitere de⁹ eſt miſericos et penitentẽ ſuſci/
piet. Mira res. mox em̃ vt homo ↄfeſſus eſt pfidiã man⁹ eius plenã rece
pit ſanitatẽ. Tardante eo in ↄfeſſione cũ a iudice vocaret̃ ad penã ↄfeſſor
eius iudici r̃ndit. Nõ iuſtũ eſt vt homo innocens damnet̃ iniuſte. In cuius
manu dũ nullũ veſtigiũ ↄbuſtionis repiret̃ dimiſſus eſt. Habebat idẽ ho
mo vxorẽ nõ longe a ciuitate manentẽ hoꝝ que dicta ſũt ꝓrſus ignaram
Ad quã cũ veniſſet gaudens dixiſſetq́ʒ. Bñdict⁹ de⁹ qui me liberauit ho
die ab interitu corpis et anime cauſã ei exponens. R̃ndit illa. Quid feci/
ſti o miſerrime q̄d egiſti vt quid ꝓpter momẽtaneũ dolorẽ receſſiſti a fide
tua ſana et ſancta. magis debueras ſi fieri poſſet centies corp⁹ tuũ incen/
dĳs ſubĳcere q̄ʒ a tã ꝓbata fide ſemel recedere. Sed quẽ nõ ſeducat vox
ſerpentina. Immemor ille beneficĳ ſibi diuinit⁹ collati immemor taz eui
dẽtis miraculi ↄſilio vxoris adquieuit et errorẽ priſtinũ reſumpſit. Deus
vero nõ immemor vindicte ꝓ tanta ingratitudine manũ plagauit vtrãq́ʒ
Renouatũ eſt incendiũ in manu heretici et q̄ ↄiunx auctrix extitit reſũpti
erroris ↄſors facta eſt rediuiui doloris. Tam vehemẽs erat incendiuʒ vt
oſſa manuũ penetraret et cũ vti nõ auderẽt clamorib⁹ in villa quos vis
extorſit doloris fugerũt in nemus vicinũ illic vt lupi vlulantes. Quid ver
bis immorer. Proditi ſũt in ciuitatẽ reducti ſũt ſimulq́ʒ in ignem nondum
plene extinctum miſſi et in cinerem redacti. Nouici⁹. iuſte actũ eſt cũ iſtis
Monachus Confeſſione pura pugnantes merentur victoriam. damnã
diq́ʒ indulgentiã.

Ca. xviiij.

Tempe illo quo hẽric⁹ impator pater frederici qui nũc regnat
nouiſſime intrauit longobardiaz accuſatus eſt apud eũ ab eiſ/
dẽ longobardis caſtellan⁹ q̄daz de rapinis alĳſq́ʒ inſolencĳs
multis. a quib⁹ etiã adduct⁹ eſt pugil q̄daz fortiſſim⁹ gigãtie
altitudinis q̄ eũ monomachia impetẽt nolẽs eis impator negare iuſticiã
militẽ adeẽ p̄cepit q̄ cũ gigas ille ad duellũ ſm̄ ius ciuile citaẽt. fr̄ eiuſdẽ
militis ad pedes imperatoris ſe proſtrauit et vt ſibi pro germano tener/
rime dilecto pugnare liceret multis lachrymis obtinuit. Qui cum ſe pre/
paraſſet diligentiſſime p ↄtritionẽ ↄfeſſionẽ et orõẽz. omnẽ ſuã ſpẽ in xp̄o
poſuit. cuius ſignaculum tam in veſte q̄ʒ in clipeo atq́ʒ manu pugnaturus

pro munimento circumtulit. Erat enĩ vir gracilis nec multum fortis cui
cũ occurriſſet pugil aſpectu horribilis. alteꝝ ſe exhibens goliath ictũ tam
valide in clipeo eius dedit vt tonitruũ putaret. Miles vero ictũ ictui con/
tinuans anteq̃ꝫ manu retraheret cũ tanto niſu illã ꝑcuſſit vt baculũ lapſũ
leuare nõ poſſet. Deinde crebris ictib' mactans pugilẽ ꝑ ꝯfeſſionis ꝟtu/
tẽ vicit inſupabilẽ. Qui ſicut mihi retulit henric' monach' noſter qui pñs
fuit ſicut bos mugiens in hec verba ꝓrupit. Ve mihi miſero q̃uo tã turpi
ter ꝯfuſus ſũ ab hoc hominiculo. Sicq̃ꝫ ꝑ fratris humilẽ ꝯfeſſionẽ homo
morte dign' euaſit mortẽ adept' eſt victoriã. Ex aũt damnandis ꝯfeſſio
tribuat veniã preſto eſt exemplũ.

Ca. xix.

Circa illa tpa qñ poſitus fui ad litteras. fur quidã in cyppo te/
nebat̃ ante portã martis colonie. Quẽ ſacerdos quidam ſatis
laudabilis vite nomine Euſtachi'. eiuſdeꝫ porte capellã regẽs
inuiſit ꝯfeſſionẽ audiuit et ꝑ elemoſinas ſuas viſitauit. Et ſicut
mihi retulit idem ſacerdos ſepe ei ex induſtria mittebat cyphũ ſuũ in quo
ipẽ bibere ꝯſueuit. viderũt hoc homines et mirabãt̃. Et cũ honor a ſacer
dote tali furi exhibit' delatus fuiſſet ad iudices hominẽ innocentẽ putã/
tes dimiſerũt illũ. Nouici'. quare non obſequutur oĩes rei huiuſmodi
bñficia ꝑ ꝯfeſſionẽ Monach'. nõ expediret. q2 multis fieret occaſio pec/
candi. Vlt de' aliqñ huiuſmodi miracula fieri ꝑ ꝯfeſſionẽ exempli cauſa.
vt quantũ anime cui' medicina eſt valeat ꝑ ſigna exteriora oñdat. Bene
vult vt reus poſt ꝯfeſſionẽ puniat̃ in pñti ne eũ in futuro puniat. q2 nõ pu
nit bis in idipm̃. De hoc tibi dicam manifeſtũ exemplũ a quodã ordinis
noſtri abbate mihi relatum

Ca. xx.

In eccleſia Leodienſi epũs quidã fuit vir religioſus ac timens deũ
Die quadã cũ ſederet in capella ſua ſolus tpe quadrageſimali ⁊
pſalteriũ lectitando veniſſet ad locũ illũ pſalmi. c. iiij ſcꝫ. Quis lo
quet̃ potentias dñi auditas faciet omnes laudes ei'. Ingreſſus
quidã ex officio orõneꝫ eius interrupit dicens. Dñe quid iubetis vt fiat
de illo crimino ſo. Epũs miſericordia mot' rñdit illi. Parce pauperi ꝓpter
ſacꝝ tps q̃drageſime. Recedẽte iudice vt reũ dimitteret epũs reflexit ocu/
los ad pſalmum dimiſſum ſtatim q̃ꝫ occurrit ei verſiculus. Beati qui cu/
ſtodiunt iudicium et faciũt iuſticiam in omni tempore. Qua voce territus
ac ſi diuino reſponſo correptus eſſet et etiam inſtructus ſicut reuera fuit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

fuit iudicē reuocauit dicēs. Diſcute cauſā diligēter hoīs et iuſte iudica illū
Sicqȝ ob vocē ꝓphetică re⁹ vita ꝓuat⁹ eſt. Forte iſte ↄtrit⁹ deceſſit etſi ſu/
perixiſſet deterioꝛ fact⁹ moꝛtē eternā incurriſſet ſicut ſuꝑ legiť de heretico
Strazburgenſi ꝑ ↄfeſſionē ſanato et recidiuo. Nouici⁹. placȝ qđ dic.
Monachus. confeſſio ſūmuȝ remediū eſt in ꝑiculis etiā in mari longe.

Ca. xxi.

Peregrini quidā ſicut mgr̄ Johēs Xantenſ ꝑꝑ̄o recitauit in ſu
is ſtationib⁹ crucem pꝛedicans. cū tp̄e quodā tranſfretarēt in
ſuccurſū terre ſancte oꝛta eſt eis in mari tēpeſtas tā valida vt
nauis ipa opꝛiměť fluctib⁹. Fremebāt venti. excitabanť fluct⁹ tur
bulenti nutabant viri foꝛtiſſimi. ſpes om̄is nautaꝝ defecit. videntes ante
oculos moꝛtē ceperūt ſinguli vnuſquiſqȝ ſibi vicino de peccatis ſuis face
re ↄfeſſionē. et merito. Nā ꝓpter vni⁹ hominis pcc̄a dn̄s eandē excitaue/
rat tēpeſtatē. Erat em̄ in naui illa hō quidā miſerrim⁹. hō fetidiſſim⁹. cui⁹
pcc̄a fuere tā grauia. tā turpia. tā hoꝛrenda. tā in q̄ntitate qȝ in qualitate
vt nec ip̄m mare pond⁹ illoꝝ poſſet poꝛtare. cū natura ei⁹ ſit eiicere immū
dicias q̄ſlibet coꝛꝑales. quō equanimiť ſuſtineret tantas immūdicias ſpi/
rituales. i. pcc̄a creatori ſuo contraria. Timens homo ille pcc̄oꝛ vite ſue
ſimul et anime et ꝓpter ſe om̄es alios ꝑiclitari ↄſiderās ſurrexit et ait. Au
dite fr̄es audite. ſi ꝓpter pcc̄a tēpeſtas hec oꝛta eſt ego occaſio ſū tanti ꝑi
culi. rogo vt audiatis ↄfeſſionē meā. Tacētib⁹ om̄ib⁹ cepit voce valida tā
tū venenū pcc̄oꝝ euomere vt aures humane etiā hoꝛrerent audire. Mira
clemēcia dei. mox vt maſſā iniq̄tatis ꝑ ↄfeſſionē eiecit mare furens ſiluit.
et facta eſt trāquillitas magna ita vt om̄es mirarenť. Miris mirāda ſucce
dūt. ſtatim vt nauis ad lit⁹ ꝑuenit audita pcc̄a de⁹ de memoꝛiis ſingulo/
rū deleuit. b̄n ꝑmiſit vt q̄ȝdiu erāt in naui ↄcluſi. ↄfunderet in aſpectu illo
rū et ne exeūtes foꝛte eius pcc̄a ꝓpalarēt vel impꝛoperarēt induxit eis ob
liuionē. b̄n retinuerť ſe in mari fuiſſe ꝑiclitatos hominē aliq̄d fuiſſe ↄfeſſū
ſed q̄d dixiſſet ꝓ ſus ignoꝛauerūt. Et hoc ip̄m didicit exꝑimento. No
uici⁹. valde letificant iſta ſed mirum videtur ꝙob vnius hominis peccata
dominus tantā turbauit multitudinē. Monachus. Legitur ꝓpter inobe
dientiam Jone mare turbatum et nautas periclitatos illo qȝ eiecto mox
mare ſteriſſe a feruoꝛe ſuo. Nā ſic ob vni⁹ hoīs pcc̄m aliq̄n dn̄s multitudi
nē tp̄aliť affligit. ita ꝓpter vni⁹ iuſti mēita frequenť multis pcit. de h̄ plu/
rima habenť exēpla. Nouici⁹. ſcio nihil fieri ſine iuſto dei iudi° ȝ ſūme iu/
dico eſſe clemēcie ꝙ hō ſciēs ſe eē in pcc̄is moꝛtlib⁹ ꝑicul̄ ſe audȝ ↄmittē.
Monach⁹. quib⁹ nō eſt medicina ↄfeſſionis nec vna die moꝛari debent in

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

peccatis neqꝫ differre ꝯfeſſionē niſi neceſſitas excludat ꝯfeſſionem. Audi
de hoc epiſcopi cuiuſdaꝫ verbum bonū. verbum ſanctum verbū memoria
digniſſimum

Ca. xxij.

Sicut didici a quodam abbate. nuper in anglia defunctꝰ eſt eṗs
ordinis p̄monſtratenſis vir bonus et magne religiōis. Hic cū
ageret in extremis nec cōfeſſorem requireret dixerunt ei clerici
ſui. Dn̄e debilis eſtis valde. quare non facitis ꝯfeſſionē veſtrā.
Reſpondit epiſcopus. non faciam. Illis verbum exhortationis repetenti/
bus adiecit. Putatis ſtolidi ꝙ vſqꝫ ad hanc horam diſtulerim ꝯfeſſioneꝫ
meam. Dixerunt ei iteꝝ. Conſilijs regis intereſſe ſolebatis. Quibus rur/
ſum reſpondit. Non aliter fui coram rege q̄ꝫ xp̄s coram pilato. Hoc qui/
dem dixit et fecit eṗs ille ſanctus pro exemplo ſciens ſcriptum. Ante mor/
tē confitere a mortuo quaſi nihil ꝯfeſſio perit. Confiteberis viuēs viuēs
et ſanus confiteberis et laudabis deum et glorificaberis in miſerationi/
bus illius. Quoti die ſolitus fuit mundare conſcientiam nec differre con/
feſſionem ſuam de die in diem ſicut multi faciunt. Qui etiam poſt mortem
miraculis claruit. Nouicius. Sicut colligo ex verbis epiſcopi huius. nō
eſt ꝑfectoꝝ confeſſionē differre. Monachus. Dilacio iſta ꝯfeſſionis ad
memoriā reuocat caſum quendam qui anno preterito apud nos contigit

Ca. xxiij.

Quidam ex ſeniorib' noſtris quē nolo nominare habebat hāc
conſuetudinem ſicut ceteri multi ſepius reuocare confeſſionem
Ita vt abbas putaret ꝙ generalis eſſet eo ꝙ a puericia vſqꝫ
ad ſenectutē peccata ſua ꝯmemoraret. Ante mortē ſuaꝫ per ali
quod tempus debilis ſubito defecit et obmutuit. Accurrimus om̄es inun
gentes cum oleo ſancto. Die vꝑpato ſequenti dn̄s abbas venit. incuiꝰ ad
uentu dei miſericordia deſperati linguā reſerauit et cepit confiteri pecca/
ta quedam mortalia ante ꝯuerſionem ꝯmiſſa que nunqꝫ ei fuerat ꝯfeſſus.
Territus vero abbas requiſiuit ſi vnqꝫ eadem fuiſſet confeſſus peccata.
Alijs inquit abbatib' dixi ea habuerat ante ip̄m tres abbates. Et ſicut
retulit nobis abbas noſter ꝓpter hoc dn̄s q̄ magnos eſſe laboēs reſpexit
os aperuit vt eſſet ꝯfeſſio eiꝰ integra. Nouicius. Quid ſi alijs abbatib'
de quibuſdā peccatis mortalib' nouiſſimo ꝯfeſſis abbati ſimili modo ali
qua ex verecundia ſubticuerat. Monachus. Sicut dixi in p̄mo capit̄lo
huius diſtinctionis. ſicut confeſſio eſſe debet nuda et debita. ita eſſe debet
integra et pura. id eſt non per plures confeſſores debet eſſe diuiſa.

Quid prodeſt vt ait Beda ſup lucā. Si tota cuſtodiat̄ ciuitas et vnū fo/ramen p quod hoſtes intrent relinquatur. Audi quid dicat. Oſee ꝓpheta de ſemiplene confitentibus. Colligata eſt iniquitas effraym abſconditū peccatum eius. dolores parturientis venient ei. Spero em̄ alicui abbatū integrā feciſſe ɔfeſſionē qꝛ vir erat prudēs et multas vidim⁹ in illo virtutes. ¶ Nouicius. Si peccaret confitens cum confeſſore poſſet ei fructuoſe eadem confiteri peccata. ¶ Monachus. Talis confeſſio nulla eſt. quia nulla ibi erubeſcencia neqꝫ aliqua ibi denudantur peccata. Dicam tibi ꝑ exemplo et ad ſolutionem tue interrogationis quendam mirabilem caſum qui ante paucos annos contigit. quē dominus abbas cyſtercienſis omnibus abbatibus in generali caplo loco ſermonis recitauit monens vt ſinguli cum monachis ſuis in cautelam referrent

¶ Ca. xxiiij.

In quodam inqt monaſterio ſacerdos quidā nup defūctus eſt cui abbˀ ſuus ob meritum vite iniūxerat. qtūs fratrum ſuorū confeſſiones audiret. Nomen vero domus ſiue perſone ſubticuit. Erat in eadem domo adoleſcens quidam. qui ad eum confitendi cauſa frequenter venit cum quo diabolo inſtigante et humana fragilitate conſenciente idem confeſſor ſemel tantummodo peccauit. Statiꝫ opere perpetrato. cepit dolere et flere amariſſime. Dicebatqꝫ iuuēi. Male fecimus. alijs hoc peccatum confiteri ob verecundiā non poſſumus. ſed conſulo vt tu mihi confitearis. et ego tibi. Alterqꝫ ab altero ſuſcipiat penitenciam. Quid plura. Placuit iuueni conſilium. confeſſi ſunt peccatum inuicem. et tam duram vnus ab altero ſuſcepit penitenciam qualem nec abbas ſiue aliquis confeſſor illis iniūxiſſet. Paruo poſt tempore ſacerdos idem infirmatus eſt vſqꝫ ad mortem et cum iam in extremis ageret et ad exitum feſtinaret timore gehenne peccatum vtriuſqꝫ dixit. perſonā vero peccati conſortem non expreſſit. Defuncto eo abbas vehementer doluit. ꝙ ſcire non potuit cum quo peccaſſet. Dit tamen intra ſe. Ad confeſſionē tibi veniet quiſquis eſt ille. Interim mortuus clara die apparuit adoleſcēti cum eſſet ſolus facie lucida et veſte trita. Quem cum ille vidit. mox agnouit timuit et exhorruit. Cui mortuus. Sta ne timeas quia ꝓpter te veni vt indicem tibi de ſtatu meo. Confortatus iuuenis verbis eius et animatus cum interrogaret vnde veniret vel quid quereret. Reſpondit ille. In maximis penis ſum propter illud tm̄ qđ tecū commiſi peccatū. Ignea em̄ catena genitalia mea aſtringit qua ſuſpēſus torqueor. ɔfeſſio illa quā fecimus inuicem nihil mihi profuit qꝛ nulla fuit. Et niſi in extremis quoꝙ

modo peccatū expreſſiſſem eternaliter dampnat⁹ fuiſſem. Cui cum iuuenis dixiſſet. eſt aliquid quod poſſit vobis ꝓdeſſe. Rñdit ille. Si tu pure et plene ↄfeſſus fueris peccatum nr̄m mihi multū ꝓderit. ſin aūt. eterna pena te ſuſcipiet ſicq̄ȝ diſparuit Territus iuuenis recenti viſione cum facere vellet ↄfeſſionem abbati nec poſſet ꝓpter abbatis abſentiā interim diſtulit In tercedente vero tp̄is dilatione. timoꝛ ↄceptus cepit tepeſcere et verecundia creſcere in tantūq̄ȝ eſt erubeſcentia victus vt cū abbas veniſſet nichil ei ↄfiteret̄. Abbas vero nō immemoꝛ culpe ſibi ↄfeſſe. cū ad ↄfeſſionē non veniret quē quotidie expectauit. cogitauit diligentiſſime qualiter male latentem ſalubꝛiter deprehenderet. Precepitq̄ȝ toti ↄuentui ſacerdotib⁹ et oꝛdinis inferioꝛis ſanis infirmis vt om̄es neſcio in qua ſolennitate ad maius altare ↄmunicarent. Uiſum eſt ei ꝙ nequaq̄ȝ accedere auderet re⁹ de culpa illa. Sedensq̄ȝ ↄtra altare reſpexit ad oꝛa ſinguloꝝ. Adoleſcēs vero hoc ꝓpter ſe factū putans. et ſi ſe ſubtraheret notari timens cū ceteris acceſſit. Qui cū ꝓpinquaſſet altari tantus eū hoꝛroꝛ inuaſit tant⁹ timoꝛ ꝑculit vt et preſūptuoſus vetaret̄ ꝓcedere. et ocius ↄpelleret̄ redire. Ueniensq̄ȝ ad abbatē fecit ei ſignū ↄfeſſionis qui gaudens et exultās dicebat intra ſe. Eya. Certe cepim⁹ beſtiā inuenim⁹ predā. iſte eīn̄ eſt. Et ſurgens intrauit cū eo capitulū. Cui⁹ iuuenis pedib⁹ ꝓſtrat⁹ fecit de peccato ↄfeſſionē. retulit viſionē. ſuſcepit penitentiā Sicq̄ȝ ꝑ prudentiā medici denudatū ac ſanatū eſt vuln⁹ ſtolidi egroti. Hec nobis retulit dn̄s beuard⁹ abb̄ noſter. rediens de caplo generali. Nouici⁹. magnū donum dei eſt ꝙ ſic moꝛtui viuos hoꝛtant̄ ad ↄfeſſionē. Monach⁹ Tantū bonū eſt ↄfeſſio vt etiā eo vtant̄ ſp̄us moꝛtuoꝝ. Sepius ꝑcepi moꝛtuos viuis apparuiſſe in ſomnis et ob que peccata detinerent̄ in penis ↄfeſſos fuiſſe. et quibus bn̄ficijs liberari poſſent veraciter indicaſſe. quod poſtea veracib⁹ ſignis ꝓbatū eſt. Similib⁹ eīn̄ ſimilia ↄgaudent. q2 coꝛpus doꝛmientis modicū diſtat a moꝛtuo. et dū homo exterioꝛ quieſcit. interioꝛ ſepe efficaci⁹ vigilat nō ſemꝑ ſomnia ſūt vana. ſed nōnunq̄ȝ reuelatiōes diuine ſicut habes de Joſeph p̄riarcha. de Daniele. de Joſeph ſponſo marie. de trib⁹ magis. Nouici⁹. Uellē mihi aliquo demōſtrari exemplo ꝙ ſp̄us moꝛtuoꝝ ſpiritibus ↄfiteant̄ viuoꝝ

Ca. xxv.

Iuuenis q̄dam in quadā domo oꝛdinis nr̄i ſuſcept⁹ eſt in nouiciū Modico elapſo tp̄e idē nouici⁹ grauit̄ infirmat⁹ ad extrema ꝑuenit. nōdū eīn̄ ſm̄ ↄſuetudinē oꝛdis ↄfeſſionē generalē fecerat abb̄. q2 abſēs erat. ꝙ cū expectaret cū deſiderio magno et ille nō veniret. ↄfeſſ⁹ eſt poꝛi q̄cunq̄ȝ ↄmiſerat. Sicq̄ȝ an̄ abbatis aduentū diē clauſit extremū

Eadem nocte cũ abbas in quadaȝ ſua grangia dormiret. et de obitu nouicij nihil p̄rius ſciret ante lectũ abbatis defuncti ſe ſpũs inclinauit. et vt ſuam audire dignaretur ↄfeſſionẽ humiliter ſupplicauit. Abbas iſte eſſe dicitur ſanctus Hugo abbas bone vallis qui iam incipit clareſcere miraculis. Reſpõdente eo nouicio libenter te audiã. Ille om̃ia pcc̃a ſua ↄfeſſus eſt ei eo ordine et mõ q̃ ↄfeſſus fuerat priori. Cui⁹ ↄtricio tãta fuit vt etiã lachrime ex oculis nouicij ſe inclinãtis ꝛ ↄfitentis cadere viderent̃ ſup pect⁹ abbatis. Cõfeſſione ↄpleta hec verba p̄tulit. Modo inquit pater cũ benedictione tua vado. quia ſaluari non potui niſi feciſſem tibi confeſſioneȝ meam. Ad quod verbum abbas euigilans experiri volens vtꝝ viſio eẽt vera. vel ſicut ſepe euenit fantaſtica. cucullam ſupra pectus ſuũ palpauit. quam totam inuenit madidaȝ. lachrymaꝝq̄ȝ ſtillicidijs p̄fuſam et reſperſam. Tunc ſatis ãmirans cũ domũ rediſſet et priori ſomniũ recitaſſet reſpondit ille. Vera fuit viſio. et veriſſima confeſſio. Nouicius. Quid eſt ꝙ nouicius dixit ſe non poſſe liberari ſine tali confeſſione cum confeſſionẽ debitam nõ excluſerit ei tempus ſed neceſſitas. Si contritus deceſſit iam de ſaluandis erat. ſinaũt nil ei poſt mortẽ ↄfeſſio p̄fuit. qꝛ a mortuo quaſi nõ ſit perit ↄfeſſio. Monach⁹. Puto ꝙ de⁹ tm̃ verbis vel actis eius voluerit oſtendere quantũ ei placeat debita cõfeſſio. id eſt illa que fit p̄prio prelato. Qd aũt ait nõ potui ſaluari ſic deinde intelligo id eſt tam cito de purgatorio ſicut modo liberari. De huiuſmodi collationib⁹ mortuoꝝ cũ viuis ſatis audies in. xij. diſt. Nec te moueat ꝙ ſpũs hominũ electoꝝ dixi ↄfeſſos fuiſſe peccata ſua poſt mortẽ cũ etiã ↄfeſſione criminũ ſuoꝝ vſi fuiſſe maligni ſpũs memorent̃. Nouici⁹. Eoꝝ ↄfeſſionẽ audire delector. Monach⁹. qd̃ dictur⁹ ſũ nõ legi. ſed a viris religioſis audiui.

Ca. xxvi.

Sacerdos q̃daȝ cũ tp̃e quadrageſimali in eccleſia ſua ſederet ꝛ ſibi ↄmiſſoꝝ ↄfeſſiones audiret alijs recedentib⁹ atq̄ȝ alijs accedẽtib⁹. inter expectãtes quidã ſtabat quantũ ad apparentiã corpis iuuenis et robuſt⁹ ↄfitendi tp̄s expectans. Om̃ib⁹ expeditis ip̃e nouiſſim⁹ acceſſit corã ſacerdote genua flexit et ad ↄfeſſionẽ os aperuit. q̃ tanta et enormia ↄfeſſus eſt crimina tã multa homcidia furta blaſphemias piuria diſcordie ſeminaria. et alia his ſiĺia quoꝝ ſe auctorẽ incentorẽ ſiue ſuggeſtorẽ eſſe dicebat vt ſacerdos tã horroẽ q̃ȝ tedio grauat⁹ dicẽt ad illũ. Si mille eſſes ãnoꝝ nimis eſſet tã grauia et tã multa te ↄmiſiſſe pcc̃a. Ad qd̃ v̄bũ ille r̃ndit. Ampli⁹ ſũ q̃ȝ mille ãnoꝝ. Tũc ampli⁹ territ⁹ ſacerdos ait. Quis g° es. R̃ndit ille. demon ego ſũ. vn⁹ ex his q̃ cũ

cū lucifero ceciderunt Pctā mea ex minima tibi pte ꝯfeſſus ſū ſi velles au
dire reſidua q̄ ſunt innūerabilia. patus tibi ꝯfiteri eēm Sciens ſacerdos
peccatū diaboli foꝛe inſanabile dixit. q̄d tibi ꝯmune cū ꝯfeſſiōe o diabo
le? Rn̄dit demon Stabā ex oppoſito tui vidiqꝫ pctōꝛes ad te accedere ⁊
iuſtos redire. auſcultans valde diligenter q̄d illi dixerunt. q̄d ve eis rn̄ſū
ſit a te et ꝙ p᷑ grauia pctā ꝓmiſſa ſit eis indulgencia vitaqꝫ eterna Ego
ꝰo ſperās idē ꝯſeq̄. vēi pctā mea ꝯfiteri Sacerdos vero exēplo ſci Mar
tini diabolo fiducialiter rn̄dit Si volueris vti ꝯſilio meo et agere pn̄az
de peccatis tuis pure ſicut hīj q̄s hinc exire vidiſti. ſimilē indulgenciā ꝯſe
q̄ris rn̄t demon Si tolerabilē mihi iniūxeris ſatiſfactōm pebo tibi Ego
inq̄t ſacerdos valde modicā et minoꝛē his. q̄ an̄ te ꝯfeſſi ſunt tibi iniūgā
pn̄az. vade et t̄b᷑ vicib᷑ i die iacta te i t̄rā. ſicqꝫ ꝓſtrat᷑ dicas Dn̄e de᷑ cre
atoꝛ me᷑ peccaui tibi ignoſce mihi. hoc ſolūmō ſit pn̄a tua Cūqꝫ diabol᷑
diceret nō poſſū hoc facere nimis ē mihi graue Rn̄t ſacerdos. q̄re in taz
modico grauaris ?non poſſū inq̄t me in tm̄ humiliare ei Aliud q̄cq̄d in
iunxeris libens ſuſcipiā Tūc indignat᷑ ſacerdos ſubiūxit O diabole ſi tā
ta ē coꝛdis tui ſupbia vt nec vel̄ nec poſſis te in tā modico hūiliare crea
toꝛi tuo. recede a me. qꝛ neqꝫ h̄ neqꝫ in futo miām ab illo ꝯſeq̄rl. Ad quā
vocē mox ille euanuit ¶ Nouici᷑. mirꝝ ꝙ ſic ſe ſupb᷑ ille ſps hūiliare potu
it hōi. et nō creatoꝛi ¶ Monach᷑ hoc eſt q̄d dauid deo dicit. Supbia e
oꝝ. i. dēonū q̄ te oderūt. aſcendit ſp. vn̄ ſtatim in ſeq̄nti pſalmo ſubdit. Cō
fitebimur tibi de᷑ ꝯfitebimur. q̄ſi dicat. nos hōies ꝯfiteb mur tibi coꝛde.
ꝯfitebimūr et oꝛe dēones ꝰo ipenitētes ſūt ¶ Nouici᷑. cū pctōꝛ hēat os ⁊
linguā ad loq̄ndū. ſufficit ei ꝙ pctā ſua ſcꝓto ꝯfiteat̄? ¶ Monachus

¶ Cap. xxviij.

NOn videt̄ ſufficē. qꝛ oꝛe ꝯfeſſio fit ad ſalutē. q̄ ſi ſemel pctā ſua
oꝛe fuerit cōfeſſ᷑. p᷑ea ſcꝓto ſe āpli᷑ ꝯfūdere poterit. ſic penitē
tes. et ſicut ſāct᷑ Aug᷑. feciſſe legit̄ in li. ꝯfeſſionū Scolaris ille
piſiēꝰ de q̄ ſupͣ dictū ē diſ. ij. ca. x. qꝛ ꝓpt̄ nimiā ꝯpūctōez loq̄ n̄
poterat. defectū illū ſcꝓto ſuppleuit ¶ Nouici᷑. q̄d ē ergo ꝙ in vita ſci Jo
hānis eleymōis legit̄ mulier q̄dā pctā ſua ſcꝓſiſſe. et ſigillata eidē ſcō tra
didiſſe et ſine oꝛis ꝯfeſſiōe quā ſola ꝓhibuit verecūdia. indulgēciā ꝯſecu
tā fuiſſe? ¶ Mōach᷑ Sile aliq̄d legit̄ de Karolo impatoꝛe i vita ſācti Egi
dīj ħ miracl̄a nō ſūt i exēplū trahēda. h̄ eciā ſcias ꝙ hmōi ſcꝓture autēti
ce nō ſūt ¶ Nouici᷑ Iteꝝ q̄ro ſi ꝯfitēs ꝯfeſſoꝛi ꝓdere dēat pſonā cū qua
peccauit? ¶ Mōach᷑. nequaq̄ꝫ qꝛ penitēcial̄ h̄ ꝓhibet ¶ Nouici᷑. q̄re ꝓhi
bet? ¶ Mōach᷑. ꝓpt̄ diuerſa q̄ īn euenire poſſēt mala Tal̄ foꝛte eēt ꝯfeſſoꝛ

qui perſonam proditam ⁊ ꝑ penitentiam iam iuſtificatam deſpiceret vel aliquas ꝓpter illius inconſtanciam. tentationes incurreret.

Cap. xxviii.

Adoleſcens quidam infirmus cuȝ cuidam ſuo concanonico nondum ſacerdoti com pellente neceſſitate confeſſus fuiſſet ꝙ a quadam illectus ſancti/ moniali oſculatus fuiſſet eam. interrogatus eſt ſi rem haberet cum ea Re ſpondente eo non. ſed illa libenter vidiſſet ſatis me verbis inuitans ad cō mixtionem. ipſam etiam perſonam exprimens. confeſſor eandem perſonā ab illo tempore ſemper in corde ſuo deſpexit. nec potuit eam tantum dili gere et venerari vt ante. Talē poſſet ꝯfitens ꝓdere perſonā. vt inter ipm et ꝯfeſſorem odiū perpetuū naſceret. Nouici⁹. Verbi cauſa. Mōch⁹ Si diceret ꝯfitens. Dn̄e ego peccaui cū ſorore filia vl̄ ꝯcubina vr̄a. puto vix poſſe fieri qn̄ ille turbaret. Nouici⁹. de h̄ m̄ dicas exemplū Mōch⁹

Cap. xxix.

Sacerdos quidā in Suſacia habuit ꝯcubinā quā adoleſcens q̄dā ꝯcupiſcens cū eadē pec cauit. In quadrageſima vero ad eundem ſacerdotem veniēs cō feſſus eſt peccatum ſimul et perſonam Quod cū audiſſet ſacerdos turba tus eſt valde ⁊ ab illius cuȝ amore abſtrahere volens. durius arguit pec catū aggrauauit. pn̄iam qȝ durā nimis iniunxit. Rancor iſte ſine periculo fuit? Unde inuectio tā aſpera. pn̄ia tam dura niſi ex ꝓpalata pſona? Hec m̄ retulit Theoderic⁹ ſuſatiēſis mōchus nr̄ qui vtrunqȝ nouit. ſacerdoteȝ videlȝ ⁊ adoleſcentē Non g⁹ ꝓdere debet ꝯfitens perſonā peccati ꝯſortē cū tn̄ ea que peccatū ipm aggrauāt ꝯfiteri teneat Nouici⁹. vellē inſtrui quō dicere deberet. Monachus. Huiuſmodi formam poſſet ſeruare. Dn̄e ego peccaui cum legitima. concubina. filia. vel ſorore cuiuſdam cog nati. affinis. vel inimici mei. ſolis peccatis meis exigentibus ſiue ab illa in ductus. Et in hunc modum de ceteris peccatis ſiue carnalia ſint ſiue ſpūa lia In hunc modum ⁊ femina dicat. Quedā tamen peccata ſic commit tunt vt vix exprimi valeant. niſi confeſſor de perſona intelligat. non inde multum curandum eſt Nouicius Quid ſi duo contra ſuum prelatum conſpirarent. et vnus illorum penitentia ductus peccatum ſuū eidē plato confiteretur. deberet alterum prodere an non Monachus. Uideo ex om̄i parte periculū Si nō ꝓderet perſonā. platus periclitari poſſet. ſi vo ꝓderet. forte perpetuū illi odiū aduerſus ꝯſpiratorē ſuſcitaret Audi ex emplū ad cautelā ſatis neceſſarium

Cap. xxx.

Abbas q̄dam de clauſtro m̄ bene noto de quodā vicio notat⁹ fuit ꝑ cuiuſdā mōchi ſui ꝯfeſſionē. cū intellexiſſet hoc aliuȝ quēdā ſcire dyabolo inſtigāte cepit eū occulte pſequi. timēs ab eo in viu/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tacione accuſari. et cū illū mittere vellet ad q̄ndā domū remotā neſcō q̄d ꝑtendens accuſacōis. ille bene ꝯſiderans cām ꝑſecucōis. rn̄t abbati dn̄e domū meā non demerui. ſi vultis me mittere ad mrēm nrām. ibo. ſin autē viſitatorē h̄ expectabo. bn̄ ſciebat qꝛ illuc eū non mitterꝫ ne forte detegērēt de q̄ timebat. Hec mihi relata ſunt a q̊dā ſeniore dom⁹ illi⁹ in q̄ ꝯtigerūt Si abbas iſte tā dure ꝑſecut⁹ ē hōiem innocētē. q̄uo ꝑſeq̄ haberꝫ ꝯſpiratorē? Cernis q̄liter vterqꝫ piclitat⁹ ſit. abbas ꝑſeq̄ndo. monach⁹ grauiſſimis tētacōib⁹ laborando Nouici⁹. Licet in aliq̄ caſu ꝯfitenti ꝓdere ꝑſonā alteri⁹? Monach⁹. de h̄ a me req̄ſit⁹ mgr̄ Hermān⁹ decan⁹ Bunnenſ vir lrāture magne rn̄dit. ſi tal' ꝑſōa fuerit de q̄ ꝯſtet ꝯfitēti. q̄ pc̄tm̄ ꝯmune ꝯfiteri noluerit. bn̄ eam ꝓdere dꝫ. ne tacēdo ꝑeat. de hoc mihi retulit exemplum vtile ſatis.

Capitulum. xxxi.

Quum eēm inq̄t plebanus apud ſc̄tū ꝑuū Martinū in Colonia q̄dā ex ꝓchianis meis vir honeſtus. cū die q̄daꝫ cuiuſdā cōciuis et amici ſui domū ſol⁹ intraſſet et vxorē illi⁹ ſolā in gradib⁹ ſolarij repiſſet amplexib⁹ atqꝫ oſculis ipſi⁹ ad libidinē inflāmatus. cū ea ꝯtra ꝓpoſitū peccauit Mox ad me q̄ſi hauſto veneno currēs de fonte confeſſionis bibit. venenū expuit. pn̄iam ſuſcepit. et adiecit Dn̄e ego ꝑſonā vobis exprimā. femina turpis ē. et multos corrūpit. et certum mihi ē. qꝛ peccatū illō minime ꝯfitebit̄ Tp̄e vero q̄dragesime veniēs illa magis ex conſuetudine q̄ꝫ ex aliqua ꝯtricōe. peccata q̄dā minima ac q̄tidiana mihi confitens adulteriūqꝫ omnino ſubticēs Ego nō immēor pc̄ti mihi confeſſi. cū nollē eā ꝯfundere. neqꝫ ꝯfitentē ꝓdere dixi Dn̄a ite mō et cras reuertimini. interiqꝫ dicite tres orōes dn̄icas. q̄tin⁹ deus illūīnare dignet̄ cor veſtꝝ vt digne ac plene ꝯfiteri poſſitis pc̄tā vrā Illa vadens et in craſtino rediens nil adiecit ſed tm̄ pc̄tā p⁹ ꝯfeſſa replicauit Quā cuꝫ ſecūdo iuſſiſſē abire. eaſdēqꝫ orōes q̄s pri⁹ repetere. illa non ſine ſuſpicōe diſceſſit. et ſeq̄nti die reuerſa Audiente q̊dā clerico cognato ſuo quē ſecū adduxerat i hec verba ꝓrupit Ecce dn̄s iſte me digito demrāns. adulteria mihi imponit. ego dn̄o epō ꝯq̄rar de illo Cūqꝫ verbis illi⁹ ſatis eſſeꝫ iniuriatus. nec tn̄ mot⁹. ſol⁹ ſoli cū multa modeſtia dixi Bona dn̄a quaē pc̄tā vrā abſconditis et q̄re negatis q̄d mō dicitis. nunq̄d non ꝯmiſiſtis adulteriū in tali loco et cū tali viro? Illa intelligens crimen me non latere tandē ad ſe reuerſa ſatis hūiliter rn̄t. dn̄e veꝝ ē. ego cū tali viro adulteriū ꝯmiſi. ꝑatus ſum pn̄iam ſuſcipere. et de cetero caſte viuere Sicqꝫ factū ē. vt q̄ peccatrix venerat. plebani induſtria iuſtificata rediret Si nō fuiſſet

a ꝯfitente ꝓdita. forte nō eēt iuſtificata ¶ Nouiciꝰ. Si non licet ꝯfitenti ꝑſonā peccati ꝯſortē. niſi in tali vel in ſimili caſu ꝓdere. q̄d ſētis de ꝯfeſſore? Licet illi in aliq̄ caſu pctā ꝯfitenciū. ſiue perſonas ipſas confitentes ꝓdere? ¶ Monachꝰ Peccata quidē ꝯfitenciū in multis caſibꝰ ꝓdere poterit. tacitis ꝑſonis Ipſas vero ꝑſonas ꝓdere non dʒ. niſi in vno caſu. quē infra hoc q̄nquēniū dn̄s Innocenciꝰ papa. tali mō determinauit

¶ Capitulum. xxxii.

In domo q̄dā Ciſtercienſ ordinis monachꝰ quidā ſine ordine celebrauit hoc cū die quadā abbati ſuo retuliſſet in ꝯfeſſione nec tn̄ ceſſare vellet a tanta p̄ſumpciōe. abbas dolēs ac lacrimans. vt a blaſphemia tā magna deſiſteret miſeꝝ rogauit. monuit. et p̄cepit. ſed non ꝓfecit Ille vero timens notari ſi ceſſaret. celebrauit vt pꝰ. in ſequenti ca. generali abbaſ idē ꝓpoſuit caſū eundē Interrogans q̄d faciendū foret ꝯfeſſori ſi forte tale q̄d in aliq̄ domo emergeret Cūq; dn̄s Ciſtercienſ ſiue ceteri abbates ſup hoc nihil auderent diffinire. caſū ſcripſerunt Innocencio pape. q̄ ꝯuocās cardinales viroſq; lr̄atos. caſū eis ꝓpoſuit. et q̄d de hoc ſentirent a ſingul' req̄ſiuit Omnibꝰ pene in hoc ꝯſencientibꝰ. ꝙ confeſſio non eſſet ꝓdenda Reſpondit Ego dico in tali articulo eſſe prodendam. quia talis ꝯfeſſio non eſt confeſſio. ſed blaſphemia. nec debet confeſſor blaſphemiam tantā ac inſaniā celare. ꝑ quā periculū incūbere poterit toti eccleſie Et placuit ſn̄ia omnibꝰ Scripſitq; ſequenti āno caplo. q̄d a ſe fuerat determinatū et a cardinalibꝰ aꝓbatū Nec debes dubitare quin ꝯfeſſores multū torq̄ant. cū tale q̄d audierit.

q̄d ſoli portare non pn̄t

¶ Cap. xxxiii.

Non ē diu. ꝙ monachꝰ q̄dā pctm̄ quoddā grauiſſimū ꝯfeſſꝰ ē priori ſuo ſed cuiꝰ fuit generis idem pctm̄ ignoro. quē cū prior ſcḋm ꝯſuetudinē remittere vellet ad abbatē. non acquieuit. Prior vero cū poſtq̄ꝰ auditi peccati ſolꝰ portare neq̄ret. et monachꝰ eius ꝯſilio minꝰ acq̄eſceret. ex nimia animi meſticia corpe tabeſcere cepit. Intelligens hoc ꝑ ſpm ſcm frater Simō de alna conuerſꝰ bene m̄ notus. dixit priori. dn̄e q̄d habetis. vt q̄d ſic marceſcitis? rn̄dēte illo. triſtis ſū. ait Simō. nolite turbari. cām triſticie veſtre bene noui in breui dominus vos conſolabitur. Accedenſq; ad monachū dixit. q̄re non confiteris peccatū tuū abbati tuo? Deꝰ mihi reuelauit illud. et ſi non fueris confeſſus debito modo. ego te ꝓdam Ille conuerſi ſanctitatem non ignorans. magis ex timore q̄; ex deuocione peccatum abbati confeſſus eſt. et prior ab anguſtia liberatus eſt ¶ Nouiciꝰ. Videtur mihi vir iſte ſpiritum habere prophecie ¶ Monachus. Reuera

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

habet ſpiritū ꝓphecie. ſi tamen adhuc viuit. ſicut ex ſequentibꝰ cognoſces
¶ Notarius. q̄dā Romāe curie cū eundē fratrem ſimonē ex multoꝝ rela
cōe didiciſſet ſp̄m habere ꝓphecie. deſiderio vidēdi eum ab vrbe venit in
Alna mōſteriū. volens illo p̄ n̄te peccata ſua ↄfiteri. ſperans ab eo corri
gi. ſi aliq̄d omitteret. animari ſi minꝰ plene diceret Quē cū non inueniſſet
in abbacia ductꝰ eſt in grāgiā eiuſdē cenobij q̄ celenies vocat̄. in qua ille
mgr̄ erat. quē mox vt fr̄ Simon reſpexit. cāꝫ aduentus eiꝰ intellexit. et ait
dn̄e expectate me hic. ego n. ibo ꝓ negocio domꝰ mee ad talem locū. ⁊ cuꝫ
rediero patꝰ vobis ero ad omnē vrām voluntatem Iuit. et rediȷ̄t. et cū a
clerici ore didiciſſet. quod tn̄ non ignorauit. miſit ad mōſteriū petens ſibi
tranſmitti ↄfeſſorem diſcretū Cui cū p̄n̄te ↄuerſo idem clericꝰ pctā ſua ſa
tis deuote ↄfiteret̄. et in diuerſis locis aliq̄ p oblíuionē tranſiliret. q̄dā cc̄
ꝓpter erubeſcenciā minus integraliter cum ſuis circūſtancijs exprimeret.
interrūpens eiꝰ ↄfeſſionē iam dictꝰ Simon ait. q̄re hec et hec peccata ſub
ticetis? Iſta in tali etate omiſiſtis. et illa. et illa in tali loco ex leuitate. nulla
ex neceſſitate feciſtis vbiqꝫ eū corrigens Ita vt valde miraret̄. et cū regi/
na auſtri mediā ptē grē eiꝰ non audiſſe fateret̄ Rediens vero ad vrbē cuꝫ
gaudio magno p totā curiam intantū ſuum ꝓphetam magnificauit. vt do
minꝰ Innocenciꝰ papa. ad ↄſilium ſuū generale illū vocaret. vocatūqꝫ de
pluribꝰ interrogaret. a q̄ tam ipſe q̄ꝫ ceteri cardinales didicerunt exp̄imē
to. q̄ ſpū polleret ꝓphetico Hec m̄ retulit btē mēorie Walterꝰ de birbach
monachꝰ in Hēmenrode. q̄ ei familiariſſimꝰ fuit. et plura de illo recitare
ↄſueuit ¶ Alio tp̄e vidēs q̄ndā mulierculā peccatricē hortabat̄ ad ↄfeſſi
onē dicens Confitere me audiente. q̄d cū feciſſet non ſinebat eā aliq̄d p
obliuionē. ſiue p erubeſcenciā ſupprimere. vbiqꝫ eiꝰ corrigens ↄfeſſionem
ſicut ſup̄dictū eſt de clerico romano. ac ſi illā peccaſſe vidiſſet ¶ Noviciꝰ.
ↄſidero in iſto viro q̄cuiſſe ſp̄m helisei. qui corpe abſens et ſpū p̄ſēs pec
cantē Jheſi corripuit ¶ Monachꝰ. non alius ſp̄s opatur in iuſtis veteris
teſtamenti. atqꝫ alius in ſanctis grē ſed idē diuidens ſingulis ꝓut vult
Noviciꝰ Si noſti adhuc aliq̄ de hoc ↄuerſo. p̄cor vt edisseras m̄ qꝛ magis
videt̄ miraculoſū occulta cordiū noſſe. et cogitacionū ſecreta reuelare q̄ꝫ
mortuos ſuſcitare ¶ Monachus. veꝝ q̄dem dicis qꝛ ſcire interiora hōis
ſolꝰ eſt dei. vn̄ apꝰ. q̄s ſcit hōim. q̄ ſunt hōis. niſi ſp̄s hōis q̄ in ipſo ē? So
lus hic excludit̄ ſp̄s diuinꝰ q̄ vbiqꝫ eſt. et implet ōnia et cui ipſe voluerit r̄
uelare ¶ Tp̄e illo quo dn̄s Conradꝰ nunc ep̄s portuen̄ cardinal̄ noui
ciꝰ fuit in vilario. ↄtigit frēm ſimonē cū Waltero monacho nūc abbate vi
larienſi. et alijs quibuſdā monachis et ↄuerſis ordinis nr̄i in q̄daꝫ ecc̄ia
ſeculari miſſā audire Infra canonē vero eiuſdē miſſe vidit idē ſimon ſp̄m

ſā dicti Conradi corpe ſatis a ſe remoti corā ſe ſtare. et coronā aureā in capite geſtare. vidit et cogitacões cordis ei⁹ atqꝫ orões. in q̄b⁹ tunc verſabat̃ in vilario Finita miſſa. ſecrete locut⁹ eſt Waltero dicens Cū videritis nōnū Conradū nouiciū vilarienſē. dicite ei vt caueat ſibi. qꝛ hmōi tētacões paciet̃ hoc anno Tales eñ cogitacões taleſqꝫ orões iam habuit in miſſa. et ſciatis qꝛ magna ꝑſona erit in ordine P⁹ea cū idem Walter⁹ vidiſſet nouiciū. cepit ꝑ ambages illū interrogare. q̄d infra miſſas ſolerꝫ orare. q̄d ve cogitare. Rñdente illo ſic et ſic orare ꝯſueui. adiecit. rogo etc vt dicatis mihi. q̄ fuerit orō q̄l' ve cogitacio vrā die illa dñica infra miſſā Cui cū diceret nouicius. cur tā diligenter inueſtigatis de cogitacōib⁹ meis. rñdit Dicite mihi q̄d quero et ego vobis p⁹ea cām exponā Tunc recitans ei nouici⁹ ꝑ ordinem. q̄d orauerit vel cogitauerit infra miſſā illam in magnū eū vertit ſtuporem. qꝛ nec in vno verbo diſcrepauit a verbis fratris Simonis. Mox ei inſinuans. q̄d de illo viderit. ſimul et modū tētacōis monuit vt caut⁹ eēt ne forte ſub ſpē bōi a diabolo decipet̃ mira res Cū ſatis idē nouici⁹ admonitus ſatiſqꝫ ꝓmunit⁹ eēt. non tñ euadere potuit tētacōm ꝓdcām quin ſatis ab illa eodē anno vexaret̃. q̄ꝫ ſublimis perſona fact⁹ ſit p⁹ea. non ſolū in ordine. ſed et in ecclia nouim⁹ oēs Primo ꝓor fact⁹ eſt in vilario. et deiñ ibidē elect⁹ eſt in abbatē. poſtea in abbatē Clareuall' deiñ ꝓmotus in abbatem Ciſtercienſē. nec in illo gradu ſtare potuit. ſed a dño Honorio papa vocat⁹ eſt in cardinalē et epm portuēſē q̄d adhuc futuꝝ ſit de illo ignoram⁹ ¶ Die q̄dam cū idem Simō in choro vilarienſi ſtaret inter ceteros ꝯuerſos. conuerſ⁹ q̄dā Euergild⁹ nomine fr̃ carnalis btē memorie vlrici eiuſdē dom⁹ monachi ex oppoſito ei⁹ ſtās cepit in eo ſcandaliſari. ⁊ dicere in corde ſuo. non videt̃ mihi talis eē ꝯuerſus iſte. ſic ab ōnib⁹ ꝓdicat̃. neqꝫ ea q̄ dicit ſpū dicē ꝓphetico. ſed tm̄ ꝯſciēdo ⁊ cepit eū deſpicē mox finita hora. aſſūpto vlrico mōcho cepit ei ꝑ ordiēꝫ rplicare q̄ ille tractauerat in corde ſuo dicēs. mōete frēꝫ vrꝫ ne de cetero tā inſipient̃ grāꝫ dei in aliis iudicet. ne forte ex h̄ vindcām ſēciat. q̄d cū feciſſet expauit Euergild⁹ diſcens experimento q̄d aliis narrātib⁹ credē non potuit de illo ſhoꝝ āt q̄ dcā ſunt. teſtis ē dñs Walter⁹ abbas vilarienſ. cui⁹ ſupi⁹ feci mencōꝫ a cui⁹ ore ea audiui ¶ Nouici⁹ Stupenda ſunt q̄ dicis ¶ Monach⁹. vix elapſi ſunt anni q̄tuor ꝙ dñs Simon nunc abb. Fomacenſ tunc ꝓor ibidē locū nrm viſitans. eundē venerabilē ꝯuerſuꝫ ſecū duxit. nec tñ vt eſtimo ipſo cōuerſo petente. q̄ꝫ diu apud nos fuit. q̄s eſſet dicere noluit. Cui quedā ſecreta apud nos correctione digna diuinitus ſunt reuelata q̄ recedens ipſe cuidaꝫ ſenioꝝ noſtroꝝ indicauit. et ipſe nobis. q̄ poſtea vera eſſe operimus Eodem tp̄e veniens Coloniā. cuꝫ in

monaſterio ſancte dei genitricis ad orōem ſtaret. ſororeſqꝫ pſallere audi
ret. ingemiſcens ait Heu ꝙ in ōni collegio haꝝ ſanctimonialiū. nec vna ē
de adultis q̄ caritatē hēat. i. q̄ ſit ſine pc̄ō mortali. Hoc eū poſſe noſſe ꝑ
ſpm̄ pſciēcie. non ſolū ex p̄cedētib⁹ ſed et ex ſubſeq̄ntib⁹ cognoſces. Dicē
dens cū p̄dicto Simone p̄ore fr̄ Simon. ad ptes inferiores ſimul venerīt
ad dn̄am Methildā de Cunthuſen matronā valde honeſtā ac deuotā. q̄
diu illū deſiderauerat videre. eo ꝙ multa audiſſet de eo. Sedenſqꝫ iuxta
eā ꝑ interp̄tē cogitacōes cordis ei⁹ ei reuelauit. ita vt plurimū miraretur
tantā in hōie graciā Hec ab eiuſdē matrone ore audiui. vere inq̄t dn̄e ip
ſe mihi dixit q̄cūqꝫ cogitaui. Anno p̄terito. cū dn̄s Engelbert⁹ archiep̄s
Colonienſ decanū Hermannū et Godeſcalcū ei⁹ concanonicū duxiſſet
ad curiā Romanā ꝓ abſolucōe crucis. et inueniſſet eundē ſimonē in q̄dā
grāgia ſciſcitati ſunt ab eo. de ꝓceſſu negocij Sicut eis euenit. ita de eis
ꝓphetauit nuncij inq̄t ep̄i paꝝ in curia ꝓficient monach⁹ bn̄ negociū ſuū
expediet. vtrūqꝫ rei exitus cō ꝓbauit. nā illi impfecto negocio reuerſi ſunt
monachus vero nr̄ quē cū eis miſim⁹. ibi obtinuit qđ voluit Sunt adhuc
alia multa et magna conuerſi h⁹ opa. q̄ ad meā noticiā non ꝑuenerūt Ex
q̄b⁹ tn̄ quedā audiui. que ſcribere nolui. eo ꝙ relata min⁹ bn̄ r̄tinuerīꝫ Sa
ci⁹ duxi eē vera ſubticere. q̄ꝫ falſa ſcribere. ¶ Nouici⁹. miror ſi vir tal' ac tā
t⁹ aliq̄s ꝑtulerit tētacōs ¶ Monach⁹ Sicut audiui a q̄dā eius familiari
ita eū vexabat et forte adhuc vexare non ceſſat ſp̄s fornicacōis ꝑ incenti
ua carnis. vt dicere poſſit cū ap̄lo. ne magnitudo reuelacionū extollat me
dat⁹ eſt m̄i ſtimul⁹ carnis mee. angel⁹ ſathāe q̄ me colaphiſet. dicitur tn̄ ad
huc corꝑe eē virgo A puericia n. in alna nutrit⁹. pecora eiuſdē monaſterij
pauit. deīn fact⁹ ꝯuerſ⁹ adeo ꝓfecit. vt cuiuſdā grangie mgr̄ efficeretur. q̄
bn̄ ac fideliter āminiſtrās exteriora ſicut bon⁹ ac fidel' diſpenſator dona
meruit interiora ¶ Nouici⁹. vtinā hērent oēs ꝯfeſſores conuerſi h⁹ ſp̄m. q꞉
tunc confitētes nullū eis. ſiue ꝑ erubeſcenciā. ſiue ꝑ ignoranciā poſſēt ſub
trahere pc̄m̄ ¶ Monach⁹. Licet multis ꝯfeſſorib⁹ deſit ſp̄s ꝓphie. ineſt tn̄
plurimis ſp̄s ſapiencie atqꝫ prudencie ꝑ quē defect⁹ ille ſuppleat ¶ Noui
ci⁹. dic q̄ſo. ꝓpoſt aliquē pc̄ā ꝯfiteri. retēta volūtate peccādi ¶ Mōach⁹

¶ Capitulum xxxiiii

Modicū ꝓdeſt. q꞉ de⁹ nō ꝓijcit iniq̄tatē niſi hō p⁹ malā ꝓijciat vo
lūtatē. q̄ ꝓiecta ſequit̄ qđ dicit ꝓpheta Micheas. depōet oēs iniq̄
tates nr̄as et ꝓijciet in ꝓfūdū maris ōnia pc̄ā nr̄ā Jubemur n.
ꝑ aliū ꝓphām ſcꝫ. longe ꝓijcē iniq̄tates nr̄as nō iux̄ nos ponē ſic illi faci
ūt q̄ an̄ paſca pc̄ā ſua ꝑ ꝯfeſſionē vt eis videt̄ deponūt. ⁊ mox ꝑ octauā

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

reſumunt longe inquit ꝓiicite iniquitates veſtras Nouici⁹ Eſt ne meli⁹
ſic confiteri. q̄ȝ oīno tacere? Monach⁹. melius. i. vtilius ē cuȝ volūtate
iteꝝ peccandi cōfiteri. q̄ȝ tacere Nouici⁹. q̄re? Monach⁹. q2 peccatoꝛ
in confeſſione a confeſſoꝛe per penā que peccato debet terret. āmonet. et
inſtruit et fit nōnunq̄ȝ. vt tā verbis q̄ȝ exemplis ab illo edoct⁹ ad ſe reuer
tatur et de ſua ꝑuerſa voluntate conteratur Et ſi confeſſor iuſtus eſt et ꝓ
confitente oꝛat. deus aliq̄n illum ꝓ meritis eius illūinat. vides quant⁹ ſit
fructus in confeſſione? Nouici⁹. video et gaudeo. atq̄ȝ de hiis exempla
requiro Monach⁹ Et quis a confeſſoꝛe territ⁹ peccandi voluntatē de
ſerat. exemplum hoc te doceat

Capitulum triceſimumquintum

Quidam veniens ad confeſſionē cuidā ſacerdoti diſcreto. con
feſſ⁹ eſt illi pctā q̄dam criminalia Admonit⁹ ab eo vt peccata
confeſſa deſereret. deſerta defleret. et de reliq̄ emendaci⁹ viuēt
rn̄dit Confiteri poſſū. ſed peccata dimittere non poſſū. Sacer
dos hoc audito. pniam illi iniungere recuſauit Oblat⁹ eſt ei ab eo num⁹.
quem q̄dem ſacerdos recepit ſȝ in recedentis terga eundē cū clamoꝛe ꝓie
cit dicēs. Pecunia tua tecū ſit in ꝑdicōem Ille vero tā de verbo q̄ȝ de ſcō
ſui confeſſoꝛis territ⁹. in craſtino rediit et confeſſionē iterauit. pniam con
dignā ſuſcepit et egit. vides nunc q̄ntum valeat prudencia confeſſoꝛis? ſi
imprudēs confitens tali mō non fuiſſet territ⁹. foꝛtaſſis nec eēt iuſtificat⁹.
Audi et aliud exemplū. q̄ntū confitentib⁹ ꝓſit conſilium bonum.

Capitulum triceſimumſextum.

In monaſterio ſancti Panthaleonis in Colonia abbas q̄dam fuit frēm
hn̄s eiuſdē ciuitatis conciuē quem carnaliter diligens. ſepe pecuniā mo
naſterii illi occulte largiebat. quā ꝓprie ſbe admiſcens et in ea negociās.
q̄cunq̄ȝ ꝑrexit ſemꝑ cū damno rediit. factaq̄ȝ eſt ei licet nō aduerteret mo
naſterii pecunia. tanq̄ȝ ignis et ſba ꝓpria q̄ſi ſtipula Et cū eſſet in merca
cōib⁹ ſatis gnar⁹. atq̄ȝ circūſpectioꝛ ceteris ſuis ſodalib⁹. illoꝝ ꝓſperita
tē ſuūq̄ȝ diſpendiū mirari non ſufficiebat Cōpaſſ⁹ eius infelicitati abbas
cū ſemꝑ ei daret ille non ꝓficeret. ymo ſꝑ minus haberet. tandē ad pauꝑ
tatē deuenit Cui abbas. q̄d eſt fr̄ quod agis? q̄re tā viliter ꝯſumis ſbam
tuā ad confuſionem tuā atq̄ȝ meā? reſpondit ille. valde ꝑce viuo. mercatū
meū diligentiſſime cuſtodio et quid ſit quod circa me agit penit⁹ ignoꝛo
Tandem in ſe reuerſus venit ad ſacerdotem. ei omnia circa ſe geſta ape

riens per confeſſionem. Cui dixit ſacerdos. Utere conſilijs meis. et cito
diues eris. Pecunia fratris tui furtum eſt. et ipſa ſubſtanciam tuam de/
uorauit. De cetero nihil recipias ab eo et de modico quod adhuc ſuper
eſt negociare. videbiſqȝ manum domini ſuper te bonam. Quicquid auteȝ
lucratus fueris. medietatem fratri tuo reddes. de reliquo tu viues. et h̄
tam diu facias donec omnem pecuniam monaſterij tibi datam illi reſtitu
as. mira clemencia dei. Obediens homo confeſſoris ſui conſilio in breui
adeo ditatus eſt. vt et ipſe abundaret. et fratri recepta reſtitueret. Cui
cum abbas diceret vnde tibi iſte diuicie frater? Reſpondit. q̄ȝ diu ſubſtā
tiam fratrum tuoruȝ recepi. ſemper pauper et miſer fui. et tu grauiter pec
caſti non tua mihi largiendo. ego vero aliena recipiendo. Ex quo enim
de his penitui et furtum abhorrui. benedicente domino abundaui. Ec/
ce quantum valeat conſilium bonuȝ in confeſſione. Similiter aliquid legi
tur in vitaſpatrum. Dicam tibi adhuc exemplum quod mihi retulit Her
mannus decanus Bunnenſis. aſſerens eciam ſe audiſſe a ſacerdote cui
contigit.

Capitulum triceſimumſeptimum.

DUo ciues Colonienſes inter cetera ſua peccata confeſſi ſunt
duo peccatorum genera que quidem in ſe valde ſunt magna.
licet propter vſum mercatoribus maxime parua videantur et
quaſi nulla mendacium ſcilicet atqȝ periurium. Domine inqui
unt pene nihil poſſumus emere nihil vendere. niſi oporteat nos mentiri
iurare. et ſepe periurare. Quibus cum diceret plebanus peccata iſta val
de ſunt grauia. et a ſaluatore prohibita. ipſo dicente. Sit ſermo veſter
eſt eſt. non non. Reſponderunt. non poſſumus hoc preceptū in negocia
cionibus noſtris cuſtodire. Ait ſacerdos. vtimini conſilio meo. et bene
cedet vobis. nolite mentiri. nolite iurare ſicut mercatum veſtrum dare
vultis ſic ipſum laudate. Et promiſerunt ei. quia temptare vellent vno an
no. Hoc enim petiuit. Impediente eos ſathana. qui ſemper ſaluti hu
mane aduerſatur. pene nihil anno illo vendere potuerunt. Reuerſiqȝ
anno euoluto ad ſuum plebanum dixerunt. Obediencia huius anni mul
tum fuit nobis damnoſa. homines a nobis defluunt. nec enim aliquod
ſine iuramento vendere poſſumus. Tunc enim dixit ſacerdos. Nolite ti
mere. quia temptacio eſt fixum tenete in corde veſtro. ꝙ nulla aduerſi
tas. nulla eciam paupertas vos a tali bono propoſito auertat. et do
minus vobis benedicet. Promiſeruntqȝ ei domino inſpirante. quia

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cuſtodire vellent eiꝰ conſilium. diuinū preceptum p oēs die vite ſue. eciā ſi
oporteret eos mendicare Mira res. Statim dn̄s immiſſā compeſcuit tēta
cionem et ceperunt eos homines plusqꝫ ceteros mercatores frequentare
Factiqꝫ ſunt in breui diuites. ita vt mirarentur Et reuerſi ad ſuum confeſ
ſorem gracias egerunt. eo ꝙ per eius ſalubre conſilium. a tam grauibus
peccatis forent exonerati et foris in rebus ditati ¶ Nouiciꝰ Hmōi exem
pla predicari deberent in eccleſijs mercatoribus. forte expaueſcerēt de pe
cunijs male conquiſitis negociari. et in ſuis vendicionibus iurare vel mē
tiri ¶ Monachus. verum dicis ¶ Nouicius nunc audire delectat. ꝙ quō
peccatores meritis ſui confeſſoris iuſtificentur

¶ Capitulum xxxviii

In vita ſancti Malachie hibernenſ epi. qui noſtris fuit tēporibus. beatus
Bernardus abbas Clareuall' ſcribit mulierem quandaʒ ita fuiſſe iracū
dam. vt animi eius furorem non vicini. non cognati. nec quidem ipſi filij
eius poſſent ſuſtinere ad ſanctum Malachiam illam ducentes. et querimo
niam de ea facientes vt eius miſereretur deprecantur Hortatur vir ſanc
tus miſeram ad confeſſionem Paret illa. iniungit penitenciam. orat deū
vt impacienti tribuat pacienciam Et ecce facta eſt ſuper eaʒ mutacio dex
tere excelſi Tantam ab illa hora pacienciam et tranquillitatem propter
confeſſoris ſui merita dominus illi tribuit. vt que prius omnes exaſpera
re ſolita fuit nullis damnis ſiue contumelijs deinceps turbari poſſet Itē
ꝙ quidam ex ſola dei miſericordia in confeſſione conterantur. dictum eſt
in ſecunda diſti. ca. ij. de monacho apoſtata. qui duo milia annorum ele
git in purgatorio ¶ Nouicius Puto ꝙ multum deteſtetur in ſacerdotibꝰ
auariciam dominus. ¶ Monachus.

¶ Capitulum. xxxix

De hoc non meam. ſed ipſius domini ſentenciam audias per
os Iheremie prophete. Extendam inquit manus meas ſuper
habitatores terre. a minimo vſqꝫ ad maximum. omnes ſtu
dent auaricie. et a propheta vſqꝫ ad ſacerdotem. omnes faci
unt dolum. Item per Ezechielem Propter pugilliū ordei et fragmentū
panis violabant me ad populum meum vt interficiant animas que nō
moriuntur et viuificant que non viuunt ¶ Nouicius Sicut quidam con
feſſores pro vno gallinacio et vini ſextario. multorum penam peccatorꝝ
vel relaxant vel diſſimulant ¶ Monachꝰ Idcirco eis p Oſee dicitur. Pec
cata populi mei comederunt Et hoc ſcias ꝙ non ſolū viciū auaricie. ſed

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

eciam viciū luxurie in ſacerdotibus reprehēdat dominus dicens ꝑ propheta. vaccas bethauen coluerunt habitatores ſamarie Samaria interpretatur cuſtodia. habitatores ſamarie ſacerdotes ſunt qui ſemper in ſui et aliorum ſibi commiſſorum cuſtodia manere debent Hij vaccas bethauen colunt. dum luxurioſe viuunt horum domus inutilis eſt. quia hoc bethauen interpretatur. vacce que animalia ſunt laſciua luxuriam deſignāt ſiue ipſas ſacerdotum concubinas. quas heu multi hodie ſine timore colunt. Quanta mala mali ſacerdotes deū non timentes faciunt in confeſſionibus plurimis exemplis tibi poſſem oſtendere. ſed ꝑcendū eſt ordini ꝑcendum ſexui. ꝑcendum religioni. vnum tamen tibi dicā ex remoto. qđ quidam mihi ſacerdos recitauit.

Capitulum xl

Matrona quedam diues et honeſta peccata quedam commiſerat tam inhoneſta vt nulli ea confiteri poſſet ſacerdoti ꝑ verecundia Die q̄dā infantē repiens deſtitutū leuauit et loco filij illū nutriens literis imbui fecit. atq̄ in ſacerdotē ordinari Tūc demū fiduciam ſumens de exhibita caritate. cōfeſſa eſt ei pctā diu latēcia qb⁹ auditis ſtultus ille immemor impenſi beneficij ex hoc ſumens audatiam. q: ſi q̄d peterē negaret. minaret̄ ſe ei⁹ vicia debē ꝓpalare cepit illā ad conſenſum ſue libidinis ſolicitare Cui⁹ verba cū femina iā iuſtificata abhorreret et ille ꝯtradicentē diffamaret. illa fiduciā hn̄s de confeſſione. ne apud homines note ꝑpetue ſubiaceret infamie. ſufficient̄ ſe expurgās bn̄ficio cōfeſſionis liberata eſt. et criminator de ꝓuincia eliminat⁹ eſt. Nouici⁹ Duo hec exempla mihi ſufficiunt de confeſſoribus malis. nunc aliqđ mihi dicas de confeſſoribus timoratis.

Capitulum. xlj.

Cum quedam matrona nobilis cum quodā abbate ordinis noſtri ſub typo confeſſionis de ſecretis conſciencie ſue loqueretur. dixit ſe in eius amore grauiter ſucceñſam. Ille enim ſicut ſacerdos iuſtus ac timens deum cor ſuum ſignauit male ad ſe conuerſam verbis quibus potuit auertit. dicens ſe monachum eſſe ſenem pannoſum ac neglectum. Et ſicut ipſe dixit cuidam monacho qui mihi recitauit. femina eadem tam clara fuit et tam potens. vt ſi eſſem inquit in ſeculo. ſicut aliquando fui. nunquam eciam illi de tali re nec in minimo verbo facere auderem mencionem. Cernis eciam inquit quomodo nobis iam mortuis ſeculo dyabolus inſidietur? Fuit enim

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

item abbas ante conuerſionem miles in armis ſtrennuus pulcher ſatis
q; nominatus Et ſi vis ſcire ipſe erat dominus abbas Karolus vilarien
ſis. Nouicius. vtinam haberent omnes confeſſores timorem domini.
vt vir iſte Monachus. non ſolum eſt eis neceſſarius timor dei. quo ſe a
peccato cuſtodiant. ſed eciam prudencia per quam inter peccata diſcer/
nant. vt cum claue potencie in vſu habeant clauem ſciencie. vt ſciant diffe
renciam inter ſcabiem et lepram id eſt inter veniale et mortale Item inter
lepram et lepram. id eſt mortale et criminale. quia peccata peccatis ſunt
grauiora. ſiue venialia ſint ſiue mortalia et ſm hoc ſatiſfactio debet exten
di et de ſcabie ſiue lepra iudicari.

Capitulum xlii.

Quidam ſacerdos et plebanus in prouincia noſtra eſt. qui in
quadrageſima venientibus ſibi ad confeſſionem dicere conſue
uit Qualis penitencia iniuncta fuit vobis ab anteceſſore meo
talem vobis modo iniūgo Alijs dicebat. Quod vobis iniūxi
anno preterito. hoc et iſto anno ſeruetis non attendens quid poſtea pec
cauerunt. vl' qualiter pro preteritis ſatiſfecerunt. Hec nobis recitauit vn⁹
de parochianis eius.

Cap. xliii.

Alius quidam plebanus ſicut audiui ab eius ſucceſſore hāc ha
bebat conſuetudinem. vt in quadrageſima confluentibus ad
eccleſiam confeſſionis gracia parochianis ſuis. ipſe ſex vel oc
to ſimul duceret ante altare. et ſtola collis eorum impoſita teu
thonice generalem eis prediceret confeſſionem ſingula verba illis poſt e/
um iterantibus. Quibus omnibus ſimilez atqȝ eandez iniungens peniten
ciam ſimul abire precepit. Sic faciebat omnibus. non conſiderans quid
fecerint. quis plus. quis ve minus peccauerit Defuncto eo cum quidam
ex parochianis vir grandeuus et in ſecularibus prudens. pro ſucceſſo/
re eius mitteret. poſtulans ſacram communionem eo ꝙ infirmaretur vſ
qȝ ad mortem. veniens ſacerdos dixit. Prius debetis facere confeſſio/
nem. Reſpondit ille. vos mihi eam facite. Notabat enim conſuetudinem
ſupradictam. Cumqȝ ſacerdos monendo illum inſtaret. commotus ille
dixit Certe domine nunquam mihi talia fecit predeceſſor veſter. Et cum
negaret ei ſacram communionem. tandem in hec verba prorupit. Con
fiteor me peccaſſe in adulterijs. furtis. rapinis. homicidijs. periurijs.
alijſqȝ criminibus multis. Tunc ſacerdos. Feciſtis enim hec omnia!

Rñdit ille. vere domine nihil hoꝝ omiſi Ex antiqua tm̄ conſuetudine ſic confitebatur Et non poterat eum inducere. vt peccata a ſe cõmiſſa confiteretur. vides quales confeſſores. quales doctores. quales animaruʒ rectores. vnde tanta negligencia. vnde taʒ ſtulta iudicia. niſi ex diuine legis ignorancia? vis noſſe quantum proſint confitentibus confeſſores litterati? ¶ Nouicius. volo et deſidero ¶ Monachus

¶ Cap. xliiii

Hermannus decanus Bunnenſis. quãdo plebanus fuit ad ſanctum Martinum in Colonia venit ad eum mulier quedam tempore quadrageſimali peccata ſua confiteri Flectens coram eo genua. q̄cquid ſe boni meminerat cõmiſiſſe. cepit enumerare et cum phariſeo euangelico iuſtificare ſe dicens. Domine tot ſextis ferijs ſoleo per annum in pane et aqua ieiunare. elemoſinas dare. et eccleſias frequentare. et multa in hunc modum Cui plebanus dixit. Ad quid domina veniſtis? nunquid pro iſtis operibus vultis ſuſcipere penitenciaʒ? quare non dicitis peccata veſtra? Reſpondente illa. nihil mihi conſcia ſuʒ. ait plebanus Cuius eſtis officij? Reſpondit mulier. ferrum vendere ſoleo. ad quod ille. Soletis aliquando minores ferri particulas in ligaturis maioribus intermiſcere vt ſic totuʒ ſimul vendatis? Dicente illa. Soleo reſpõdit Ecce hoc mortale peccatum eſt. quia dolus. Et adiecit Soletis aliq̄ndo mentiri. iurare. periurare. emulis veſtris maledicere Alijs plus vendẽtibus inuidere? Reſpõdit illa quia in talibus ſepe excedo Plebanus dixit Et iſta omnia peccata ſunt mortalia. et niſi penitenciam egeritis ddignam .ocius ibitis in gehennam Territa illa in verbis eius peccaſſe ſe recognouit. et quid de cetero confiteri deberet didicit. bene iſte vtpote vir prudens et literatus nouit fodere parietem .et oſtendere ydola in corde mulieris depicta ¶ Nouicius. Quid eſt fodere parietem? Monachus. De peccatis eiuſq̄ʒ circumſtãcijs interrogare confitentẽ verba ſunt Ezechielis et a ſancto Gregorio plene et excellenter expoſita. Cauere debet confeſſor ne ſic incaute parietem id eſt confitentis conſcienciam per interrogacionem fodiat. vt eum peccare doceat.

¶ Cap. xlv.

Virgo quedam religioſa in partibus Brabancie ſacerdoti cuidam confeſſionem fecit. Ille quidem ſicut imprudens incaute cepit conſcienciam eius fodere id eſt de quibuſdam peccatis ignotis. que nunquam fecerat vel audierat interrogare

q̄ mox de eiſdē p̄ ctis cepit tēptari et tm̄ turbari. vt diceret ſacerdoti. male habeat caput veſtrū. q͏̄ hodie feciſtis mihi horꝝ mencionē Et ſicut alteri poſtea confeſſa eſt ſacerdoti. non ſine maximis laborib' ab eiſdē peccatis ſe continuit Ita fodiendus eſt paries. ne domus deijciatur ſic querenda ſunt ydola ſub ſtramentis vt tabernaculum non euertatur Debet tamen confeſſor valde eſſe ſolicitus de peccatis ſibi commiſſorum eoſq͏ȝ ad confeſſionem prouocare tam verbis q͏ȝ exemplo

Cap. xlvi

Abbas quidam ordinis noſtri ſcire volens conſcienciam alterius cuiuſdam abbatis filij ſui. ſicut ab eius ore audiui generalē illi de peccatis ſuis fecit confeſſionē Deinde dixit. dn̄e abba ſi vos aliq͏̄d vultis dicere libent̄ audiam. verecundatus ille confeſſus eſt ei verſa vice peccata ſua cōtra propoſitum p̄uocatus illius exēplo magis q͏ȝ verbo. non enim tenebatur ei ꝯfiteri Nouicius. vt video prudencia confeſſoribus ſatis eſt neceſſaria Monachus hoc amplius in ſub iecto probabis exemplo Quod autem dicturus ſum didici a quodam venerabili ſacerdote et p̄ore ordinis p̄monſtratenſ.

Cap. xlvii

Abbas quidam nigri ordinis vir bonus et diſciplinatus. mōachos habebat ſatis mirabiles ac diſſolutos. Die quadam q̄dam ex eis preparauerant ſibi diuerſi generis carnes. et vina delicata Quibus cum vti non auderent in aliqua officina tiore abbatis. congregati ſunt in vas vinarium maximum et vacuum quod vulgo dicitur tunna. illuc deferentes preparata Dictū eſt abbati. q͏̄ tales monachi in vaſe tali conuiuium celebrarent. qui ſtatim cum magno merore animi accurrens et introſpiciens conuiuancium leticiam ſua preſencia conuertit in triſticiam. quos cum territos aſpiceret. iocunditatem ſimulās intrauit ad illos et ait. Eya frēs voluiſtis ſic ſine me comedere et bibere. Non hoc arbitror iuſtum Credite mihi ego vobiſcum prandebo. lauitq͏ȝ manus cum illis comedens et bibens exemplo tali territos confortans Die ſequenti priore tamen premonito. et quid facere deberet inſtructo. abbas monachis illis preſentibus in capitulo coram illo ſurgens. et veniā petens cum multa humilitate tremorem ac timorem ſimulans in hec verba prorupit. Confiteor vobis domine prior fratribus meis vniuerſis q͏̄ vicio gule victus. ego pc̄tōr heri in abſconſo loco et quaſi furtiue in vaſe vinario contra preceptum et regulam patris mei ſā̄cti Benedicti. carnes

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

manducaui Statim reſidens cū ſe incipet ꝑparare ad diſciplinā. ꝓore vt
hoc fieret ꝓhibente. rn̄dit Sinite vt vapulem. qꝛ melius ē vt luam hic q̄ꝫ
in futuro. qui cuꝫ accepta diſciplina necnon et penitencia reuerſus fuiſſꝫ
in locum ſuum. predicti monachi timentes ab eo ꝓclamari ſi diſſimularēt
vltro ſurgentes eundem confeſſi ſunt exceſſuꝫ Quibus abbas a mōacho
ad hoc preordinato dari iuſſit bonas ac fortes diſciplinas. durius illos
corripiens ⁊ ne vnq̄ꝫ de cetero talia ꝑſumerent ſub interminacōe magne
vindicte ꝑcipiens Sicqꝫ prudēs medicus quos verbo minus emendare
potuit correxit exemplo Nouici⁹ Placet quod dicis Monach⁹ Au
di nunc exemplū. ꝙ prudencia diſcrecōe tēperāda ſit.

Cap. xlviii

Peccator quidam magnus cum pro ſuis peccatis nullam con/
dignam ſuſcipere vellet penitenciā. qꝛ confeſſor valde prudēs
ac diſcretus fuit ait illi Potes pro peccatis iſtis magnis ſaltē
vnam oracionem dominicam per ſingulos dies dicere? Rn̄dē
te illo Poſſum. eandem ei iniunxit. mira clemencia dei Ita eadē orō cepit
hōi dulceſcere vt rediens ampli⁹ peteret. hocqꝫ tam diu faceret quouſqꝫ
ad condignam perueniret penitenciam Ad diſcrecionem confeſſoris ꝑti
net. vt ꝓ peccatis magnis magnā. et ꝓ ꝑuis paruam iniūgit penitenciā
et quia omnis penitencia arbitraria eſt ſm̄ qualitatem perſone modera
re poterit qualitatem ſeu quantitatem pene Miſericordiam ſemper ſuper
exaltet iudicio. ſiue ſecreta vel manifeſta ſit confeſſio vt idem ipſe conſe/
quatur a deo.

Capitulum. xlix.

Dominus Giſilbertus abbas in Hemmenrode tante fuit miſe
ricordie vt ſi aliquando quis monachorum ſiue conuerſorum
coram eo proclamatus fuiſſet in capitulo et ille neglecta virtu
te paciencie extra ſe fieret. infirmitati illius compaſſus diceret
bone frater vade mō ſedere. et cras eandem culpaꝫ recognoſce Qui da
tis inducijs ad tranquillitatem animi reductus. et de commocione vere/
cundatus. in craſtino redijt ſeqꝫ peccaſſe recognoſcens. duram pn̄iaꝫ cū
multa paciencia ſuſcepit Quantum eciam boni cōferat penitētib⁹ ꝯfeſſo
ris affabilitas. ſequens declarabit exemplum.

Capitulum. l.

Supradictus decanus Bunnenſis cum tempore quodam

quadrageſimali ſedens in eccleſia ſancti Martini. in q̄ erat plebanꝰ. audiret ꝯfeſſionē cuiuſdā vetule. videt eninꝰ ꝯtra ſe duos ex prochianis ſuis in feneſtra ſedere et fabulis vacare Ex q̄bꝰ vnus erat vſurarius. alter vero homicida manifeſtus. vetula recedente cum acceſſiſſet ad eum confeſſionis gracia idez vſurarius. ait illi plebanus Amice Ego et tu hodie bñ decipiemus diabolum Tu tantum verbotenus confitere peccata tua. voluntate peccandi depoſita. et acquieſce conſilio meo. et ego tibi vitam eternam promitto Sic tibi temperabo penitenciam. vt non fiat tibi oneroſa bene nouerat vicium in quo laborabat Reſpondit ille Si hoc quod ꝓmittitis ꝯſtaret. libens vterer conſilio veſtro Et promiſit ei Qui cum cōfeſſus fuiſſet et abiurata vſura penitenciaz ſuſcepiſſet. ſocio ſuo iam dicto homicide occurrens ait. vere dulciſſimum habemus ſacerdotem Nam pietate verborum ſuorum ad penitenciam me adduxit Cuius exemplo ille prouocatus ad confeſſionem venit et ſimilia circa ſe pietatis ſenciens indicia penitenciam ſuſcepit et expleuit Nouicius Ex multis que iam dicta ſunt conſidero ꝙ confeſſio multam requirat perfectionem tam in confitente q̄ʒ in confeſſore Monachus De vno adhuc ſupereſt dicendum ꝑ quod omnes confeſſoris virtutes conſummantur ſcilicet vt promptum et hilarem confiteri volentibus ſe exhibeat De hoc habes exemplū in diſti. prima ca. ſexto. vbi angelus domini priori de alna in ſpecie monachi improperauit. ꝙ eundem monachum confiteri volentem ſigno ſuſpenderat Si confeſſor ad hoc fuerit paratus. quantum placeat deo et quantum peccatoribꝰ expediat ſequens ſermo declarabit.

Capitulum .li.

Ante hoc biennium cum dominus Wilhelmus abbas Clareuallis cum ceteris abbatibus contra Galonem cardinalem profectus fuiſſet Romam. quidam ex monachis eius cuidam ex confeſſoribus peccatum quoddam criminale cōfeſſus eſt Cui dixit. bene te audio. bene conſiliuz do. ſed abſoluere te non potero. qz confeſſio hec debita non eſt Conſulo et rogo vt confitearis priori. qui poteſtatem habet Illo reſpondente. hoc nunquam faciam. confeſſor dolens ac fluctuans corde. tacita perſona atqz peccato. periculum confitentis domino Sigero priori reuelauit Qui multum dolens et de ſalute periclitantis cogitans magni conſilij angelum cum lacrimis inuocauit Eodem tempore cum conuerſus quidam ex eis peruerſus multa furaretur prior dei nutu nacta occaſione in capitulo monachorum vicio furti exprobrans hoc adiecit Si forte aliquis eſt inter vos. cauteriatam habens conſciēciā

ita vt nō poſſet eā ſuo ꝑlato aperire ꝓ tali trībꝰ diebꝰ tales vobis iniun
go orōes Omnibꝰ orantibꝰ cuidā iuueni ſacerdoti nomine Wilhelmo in
vigilia ōniū ſanctoꝝ cū lacrimis oranti. vox diuina rn̄dit. Monacho ꝓ
ꝗ oras confeſſio ſua. qꝛ debita nō fuit. nihil ꝓfuit. ꝫ dic ꝑori. vt cras dcā
ꝑma pꝰ miſſā an̄ capitulū ſtet. ipſe em̄ ad eū veniet Sicqꝫ factū ē. Exhibē
te ſe ꝑore corā capitulo. ecce monachꝰ venit. ſignūqꝫ confeſſionis ꝑori fa
ciens cū eo intrauit. et facta ꝯfeſſione cū multo gemitu et lacrimis pn̄iam
ꝯdignā ſuſcepit.

Explicit Tercia diſtinctio De Confeſſione.

Incipiunt capitula quarte diſtinctionis

De eo ꝙ vita religioſoꝝ ſit tētacio. et exēplū de rege Karloma
noꝝ et de fure a ſancto Bernardo a ſuſpēdio liberato. ca. ꝑmū
De ſeptē viciīs ꝑncipalibꝰ. ca. ij. De ſupbia et filiabꝰ eiꝰ. ca. iij.
De ꝯuerſo a ſpū ſupbie tētato et ꝑ āgelū ꝑ oſtēſa cadauera mor
tuoꝝ liberato. ca. iiij. De caſto monacho quē diabolꝰ dixit non timere
eo ꝙ eēt ſupbꝰ. ca. v. De Theobaldo nouicio ꝗ immūdicias bibendo
motꝰ ſupbie reſtrinxit. ca. vi. De ſācto Bernardo abbate. quē calcios
ſuos iniungentē ſp̄s ſupbie ſubſānauit. ca. vij. De monacho mōtis caſ
ſiꝫ ꝗ in vigilia paſche bn̄dcō cereo trāſlatꝰ ē. ca. viij. De clericis ſupbe
cantantibꝰ ꝗꝝ voces diabolꝰ in ſaccū miſit. ca. ix. De ſacerdote ſigna
to quē diabolꝰ edito ſermone a ꝗdā ꝑdicatore crucis inuaſit. ca. x. De
vetula ꝗ ꝑ chorea verbū crucis a mgrō Arnoldo ꝓlatū impediens et ir
ridens. infra ꝯuiū defuncta ē. ca. xi. De Philippo rege Francoꝝ. qui
nigꝝ monachū ob ſtricta calciamenta rephendit. ca. xij. De Philippo
rege Romanoꝝ ꝗ abbatē ordinis Ciſtercienſ eadē de cā notauit. ca. xiij
Itē de abbate ꝗ ſedens in eq̄ ſupbo Frederico regi romanoꝝ ꝓpinq̄
re non potuit. ca. xiiij. De pagano ꝗ apud Achonē dicebat xp̄ianos
ꝓpter ſupbiā et gulā de terra ſcā eiectos. ca. xv. De Ira. ca. xvi. De
eo ꝗ ꝯſeruū ꝓpter verbū ꝯtencioſū occidit. ca. xvij. De ꝑore cui xp̄s in
cruce nocte ꝑ viſū apparuit ſpinis ligatꝰ. ca. xviij. De cellerario quem
crucifixꝰ ꝑ viſū a ſe remouit. qꝛ duriꝰ rn̄derat ꝑori ſuo. ca. xix. De ſcola
re ꝗ tercio die defunctꝰ eſt. eo ꝙ maledixiſſet ſancto Abrahe. ca. xx. De
milite cuiꝰ filiū tonitruū occidit. eo ꝙ ob itēperiē aeris in blaſphemiā ꝓru
piſſet. ca. xxi. De virgine iracunda. quā ſepultā ignis ab vmbilico et ſu
ꝑ deuorauit. ca. xxij. De Inuidia. et filiabus eius. capitulum. xxiij.